

IKÄIHMISTEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE VUODELLE 2020

Hyväksytty tukiryhmän kokouksessa 3.10.2019

*Varsinais-Suomen ikäihmisten ja kehitysvammaisten
perhehoitoyksikkö*

Kaarina – Kemiönsaari – Koski tl – Laitila – Lieto – Loimaa – Marttila – Masku –
Mynämäki – Naantali – Nousiainen – Paimio – Parainen – Pyhäranta –
Pöytyä – Raisio – Rusko – Salo – Sauvo – Somero –
Turku – Uusikaupunki – Vehmaa

Sisällys

Johdanto	4
1. Avainkäsitteet	5
2. Ikäihmisten perhehoito	6
2.1 Sääöstäusta	6
2.2 Tarkoitus ja tavoite	7
2.3 Kenelle perhehoitoa	7
2.4 Perhehoidon prosessi	8
2.5 Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero	9
3. Perhehoidon muodot	9
3.1 Kotona toteutettava perhehoito	9
3.2 Osavuorokautinen perhehoito	9
3.3 Lyhytaikainen perhehoito	9
3.4 Pitkäaikainen perhehoito	10
4. Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen	10
4.1 Ennakovalmennus ja perhehoitajan valmiudet	10
4.2 Perhehoitaja	12
4.3 Perhekoti	12
4.4 Perhekodissa hoidettavien määrä	13
5. Toimeksiantosopimus	14
5.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö	14
5.2 Toimeksiantosopimuksen ja perhehoidon päättyminen	16
6. Perhehoitajan palkkiot ja korvaukset	17
6.1 Hoitopalkkio	17
6.1.1 Sijaisen hoitopalkkio	19
6.2 Kulukorvaus	19
6.3 Matkakorvaukset	21
6.4 Käynnistämiskorvaus	21
6.5 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta	22
6.5.1 Maksut perhehoitajan vapaan ajalta	22
6.5.2 Maksut perhehoitajan sairastuessa	23
6.5.3 Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä	24
6.6 Maksut perhehoidon päättyessä	25
6.6.1 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen	25
6.6.2 Toimeksiantosuhteen purkaminen	25

6.6.3	Perhehoidettavan kuolema	25
7.	Perhehoitajan asema	25
7.1	Eläketurva	25
7.2	Perhehoitajan vakuutukset	26
7.3	Perhehoitajan sairastuminen	27
7.4	Työttömyysturva.....	27
8.	Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet.....	28
8.1	Tietojensaantioikeus.....	28
8.2	Ilmoittamisvelvollisuus	28
8.3	Vaitiolovelvollisuus	28
8.4	Yhteistyö.....	28
9.	Kunnan oikeudet ja velvollisuudet	28
10.	Perhehoitoyksikön tehtävät	29
11.	Perhehoitajan tuki	30
11.1	Oikeus vapaaseen	30
11.2	Valmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus.....	31
11.3	Vastuutyöntekijä.....	32
11.4	Hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	32
11.5	Vertaistoiminta	33
11.6	Mentorointi	33
12.	Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiat	34
12.1	Hoito- ja palvelusuunnitelma	34
12.2	Perhehoidon asiakasmaksu	34
12.3	Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat	35
12.4	Perhehoidossa olevien henkilön lääkehoito.....	35
12.5	Perhehoidossa olevan henkilön oikeus tukeen ja palveluihin.....	36
12.6	Perhehoidossa olevalle henkilölle maksettavat etuudet	37
12.7	Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	38
13.	Valvonta.....	39

Toimintaohje 2020

Johdanto

Varsinais-Suomen kunnat perustivat ~~suunnittelutyön perusteella~~ Varsinais-Suomen ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoitoyksikön (~~jatkossa Perhehoitoyksikkö~~) vuonna 2012 vastaamaan maakunnallisesti perhehoitoon liittyvistä palveluista. Näitä palveluja on ensinnäkin perhehoidosta tiedottaminen maakunnan alueella kuntien asukkaille ja viranomaisille sekä päättäjille. Lisäksi yksikkö vastaa perhehoitajien rekrytoinnista, valmentamisesta, täydennyskoulutuksesta ja ~~muusta tuesta sekä perhepankin ylläpitämisestä, tukemisesta ja valvonnasta~~. Kuntien kanssa ~~tehtävä yhteistyö sisältää perhepankin ylläpitämisen, konsultaation~~ tehdään yhteistyötä perhehoitosijoituksen eri vaiheissa ja ~~perhehoidon valvonnassa~~. Yksikkö vastaa myös perhehoidon kehittämistä ja tekee yhteistyötä muiden maakuntien perhehoidon toimijoiden ja ~~Perhehoitoliiton~~ kanssa.

~~Varsinais-Suomen~~ Perhehoitoyksikössä toimii kaksi perhehoidon koordinaattoria ja yksikön esimiehenä on isäntäkunnan, Kaarinan kaupungin, ikäihmisten palvelujohtaja. Toinen koordinaattoreista on ikäihmisten ja toinen kehitysvammaisten palvelujen asiantuntija. Koordinaattorit vastaavat yhdessä Perhehoitoyksikön toiminnasta. Yksikön ~~työntekijöiden työhuoneet sijaitsevat toimipiste sijaitsee~~ Kaarinassa.

~~Varsinais-Suomen ikäihmisten ja kehitysvammaisten~~ Perhehoitoyksikön www-sivut löytyvät osoitteesta: http://www.kaarina.fi/perhe_ja_sosiaalipalvelut/vammaistenpalvelut/v-s_perhehoitoyksikko/fi_FI/v-s_perhehoitoyksikko/

~~Varsinais-Suomen~~ Perhehoitoyksikön sopimuskunnat ovat nimenneet jokaiseen kuntaan kuntavastaavan ikäihmisten perhehoitoon. Kuntavastaava valmistelee perhehoitosijoituksen ja tekee toimeksiantosopimuksen. Lisäksi kuntavastaava seuraa ja arvioi sekä ohjaa ja valvoo perhehoitoa ~~yhdessä Perhehoitoyksikön kanssa~~. Kaikissa vaiheissa kuntavastaavan on mahdollista saada tukea Perhehoitoyksiköstä.

~~Varsinais-Suomen ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoitoyksikön suunnitteluvaiheessa päätettiin, että yksikölle perustetaan tukiryhmä. Perhehoitoyksikön toimintaa ohjaa tukiryhmä. Tukiryhmän jäsenet on valittu niin, että tukiryhmässä on alueellinen edustus sekä ikäihmisten että kehitysvammaisten perhehoidon kuntavastaavista. Tukiryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa ja päättää mm. toimintaohjeeseen tehtävistä muutoksista ja Perhehoitoyksikön toimintasuunnitelmasta. Tukiryhmän tehtävänä on Perhehoitoyksikön toiminnan seuranta, ohjaus ja kehittäminen yhteistyössä Perhehoitoyksikön työntekijöiden kanssa. Tukiryhmä koostuu sekä ikäihmisten että kehitysvammaisten perhehoidon kuntavastaavista alueittain.~~

~~Perhehoitajien rekrytointia on tärkeä tehdä jatkuvasti, jotta perhehoidon tarpeisiin voidaan vastata. Perhehoidon tunnetuksi tekemisen lisäksi myös perhehoitajana toimimisen edellytyksien parantaminen tukee rekrytointia.~~

~~Rekrytointia toteutetaan lehti-ilmoituksin ja jutuun, joissa kerrotaan perhehoidosta ja alkavista ennakkovalmennuksista. Perhehoidon koordinaattorit pitävät kuntien pyynnöstä myös tiedotustilaisuuksia kuntalaisille sekä työntekijöille. Kuntien toivotaan lisäävän nettisivuilleen perhehoitajien hakuilmoituksen,~~

~~missä kiinnostuneet ohjataan ottamaan yhteyttä Perhehoitoyksikköön. Ilmoituksen aineistoa saa Perhehoitoyksiköstä.~~

1. Avainkäsitteet

~~Perhehoidon toimintaympäristönä on perhekodin sijaintikunta ja sijoittava kunta. Perhehoidon organisaatio koostuu perhehoitajista, perhehoidon koordinaattoreista, kuntavastaavista ja tukiryhmästä sekä muista perhehoidon toteutusvaiheen toimijoista. Toimeksiantosuhteista perhehoitoa toteutetaan eri muodoissa hoidettavan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.~~

~~**Perhehoito** on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14§:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.~~

~~**Perhehoitaja** on henkilö, joka toteuttaa perhehoitoa omassa kodissaan – on henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa ja on suorittanut hyväksytysti tehtävän edellyttämän ennakkovalmennuksen.~~

~~**Perhekoti** on yksityiskoti, jossa annetaan perhehoitoa. Se on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan, rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Sopivuutta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin ja perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata hoidettavan tarpeisiin sekä siihen, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön.~~

~~**Pitkäaikainen perhehoito** on inhimillinen tapa järjestää henkilön asuminen, kun asuminen hoidettavan kodissa ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle henkilölle perhehoito on myönnetty toistaiseksi ja hän muuttaa perhekotiin asumaan. Perhekodissa asuva henkilö tilastoidaan kotona asuvaksi, ja hän on oikeutettu samoihin avoimuuden palveluihin kuin omassa kodissa asuva henkilö.~~

~~**Lyhytaikainen perhehoito** voi tarkoittaa joko säännönmukaisia vuorohoitajaksoja tai yksittäistä, määräaikaista hoitajaksoa esim. toipilasaikana sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin. Lyhytaikainen perhehoito sopii myös omaishoitajan vapaapäivien sijaishoidoksi.~~

~~**Osavuorokautinen perhehoito** on joko päivä- tai yöhoitoa, joka on kestoltaan korkeintaan 10 h/vrk. Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa ja myös se vastaa omaishoitajan tarpeisiin tai tukee ikäihmisen kotona asumista esim. päivätoiminnan sijaan.~~

~~**Perhehoito hoidettavan kotona** määritellään kestopensa perusteella joko pitkäaikaiseksi, lyhytaikaiseksi tai osavuorokautiseksi perhehoidoksi. Kotona tapahtuvaa perhehoitoa voidaan järjestää esim. omaishoitajan vapaan järjestämiseksi silloin, kun hoidettavan ei ole tarkoituksenmukaista siirtyä sijaishoidon ajaksi omasta kodistaan.~~

~~**Perhehoidon asiakasmaksu** on kunnan/ kuntayhtymän muihin palveluihin verrattavissa oleva osavuorokautisen (esim. päivätoiminta), lyhytaikaisen tai pitkäaikaisen hoidon maksu. Pitkäaikaisesta perhehoidosta voidaan periä asiakasmaksu samalla tavoin kuin pitkäaikaisesta laitoshoidosta. Tällöin asiakkaalta ei voi periä muita palvelumaksuja.~~

~~**Perhehoidon toimintaohje** on hallinnollinen ohje siitä, miten maakunnan alueella toteutetaan ikäihmisten toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on ~~luoda~~ **turvata** maakunnan~~

alueelle yhtenäinen perhehoidon toteuttamistapa, lisätä ja kehittää perhehoitoa sekä **yhtenäistää** määritellä yhtenäiset perhehoitopalkkiot ja perhehoitajan tukimuodot. **Perhehoidon toimintaohje palvelee perhehoidon kaikkia osapuolia: perhehoitoa järjestävää kuntaa, perhehoidossa olevaa henkilöä ja perhehoitajaa.** Kunnat hyväksyvät toimintaohjeen kunnan hallintosäännön mukaisessa toimielimessä. **Mikäli kunta poikkeaa omassa päätöksessään tästä toimintaohjeesta, siitä ilmoitetaan Perhehoitoyksikköön.**

Toimeksiantosopimus on perhehoitajan ja sijoittavan kunnan /kuntayhtymän välinen sopimus, jossa tulee sopia perhehoidon palkkiosta, kulukorvauksesta, käynnistämiskorvauksesta, hoidettavan käyttövaroista, hoidon kestosta, perhehoitajan vapaasta, hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta, ennakovalmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta, irtisanomisesta sekä kunnan ja perhehoitajan välisestä yhteistyöstä.

Sijoittava kunta on perhehoitoon tulevan henkilön senhetkinen kotikunta. Sijoittavan kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet.

Perhekodin sijaintikunta on se kunta, jonka alueella perhekoti sijaitsee. Sijaintikunnan tehtävänä on järjestää ne tukitoimet ja palvelut, joita perhehoitoon sijoitettu henkilö tarvitsee.

2. Ikäihmisten perhehoito

Perhehoito on yksi vaihtoehto ikäihmisten palvelutarjonnassa. Ikäihmisten perhehoito mahdollistaa inhimillisen, kotoisan ja turvallisen arjen, hoivan ja huolenpidon. Sen perustana ovat yhteisöllisyys ja perheen arkeen osallistuminen ikäihmisen tarpeet huomioiden.

2.1 Säädestausta

Varsinais-Suomen kunnat noudattavat ikäihmisten perhehoidon järjestämisessä mm. seuraavia lakeja ja asetuksia:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012), laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (267/2015)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista (1806/2009)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Tapaturmavakuutuslaki (608/1948), laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (314/1992)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- **Henkilötietolaki (523/1999)-Tietosuojalaki (1050/2018)**
- Pelastuslaki (379/2011)

2.2 Tarkoitus ja tavoite

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai **henkilön hoidettavan** kotona (perhehoitolaki 263/2015, § 2). ~~Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa.~~ Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen ja hänen tarpeidensa mukaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä perusturvallisuuden ja sosiaalisten suhteiden edistämiseen (perhehoitolaki 263/2015, § 1). Ikäihmisten perhehoidossa on tärkeää hoivan ja huolenpidon sekä kodinomaisen turvallisen asumisen järjestäminen ja toimintakyvyn tukeminen ottaen huomioon ikäihmisen käytettävissä olevat voimavarat.

Varsinais-Suomen perhehoitoyksikön sopimuskunnat ovat asettaneet Perhehoitoyksikön tehtäväksi kehittää ja toteuttaa ikäihmisten perhehoitoa Varsinais-Suomen alueella. Perhehoidon toiminnan tavoitella Varsinais-Suomessa:

- ikäihmisellä on tasavertainen mahdollisuus päästä perhehoitoon.
- perhehoitajia rekrytoidaan ja ennakkovalmennetaan sijoitustarpeeseen nähden riittävästi.
- perhehoidon eri muodot ovat tarjolla ja käytössä: **osavuorokautista**, lyhytaikaista ja **jatkuvaa pitkäaikaista** perhehoitoa sekä ~~kiertäviä perhehoitajia perhehoitoa hoidettavan kotona.~~
- perhehoidon laatu turvataan maakunnallisesti yhteistyönä toteutettavalla rekrytoinnilla, ennakkovalmennuksella ja perhehoitajille tarjottavalla tuella.

2.3 Kenelle perhehoitoa

Perhehoito on sosiaalihuoltolain mukaista avohoitoa ja sen myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjauksessa huomioidaan ikäihmisen osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan hänen mahdollisuuttaan tehdä tietoon ja kokemukseen perustava valinta. Perhehoidon järjestämisessä on tärkeää turvata hoidettavan ja hänen läheistensä osallisuus perhehoitoa suunniteltaessa ja perhehoidon aikana. Tämä tarkoittaa, että henkilö saa ikänsä, kehitystasonsa ja toimintakykynsä mukaisesti ja tarvittavin tukitoimin olla mukana tekemässä elämäänsä liittyviä suunnitelmia ja päätöksiä niin, että hänen tahtonsa ja etunsa otetaan huomioon. (STM 2017 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat perhehoitoon sijoitettavan elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve.

Lopullisessa päätöksessä arvioidaan perhehoitajan valmiuksia hoivata ja tukea perhehoidossa olevaa henkilöä. Lisäksi tulee huomioida, että kaikki perhekodit ovat yksityiskoteja, joten ne ovat tiloiltaan ja varustelultaan erilaisia ja soveltuvat tämän vuoksi hyvin joillekin asukkaille, mutta eivät välttämättä kaikille.

Ikäihmisen on mahdollista saada perhehoitoa, kun

- hän tarvitsee apua, valvontaa ja ohjausta useamman kerran päivässä päivittäisissä toiminnoissa ja/tai henkilökohtaiseen hoitoon liittyvissä asioissa jonkin toimintakyvyn osa-alueen alentumisen vuoksi tai
- hänen toimintakykynsä on mitattu ja todettu alentuneeksi tai
- hänellä on jokin muu selkeä todennettavissa oleva hoidon tarve (esim. muistisairaus tai mielenterveysongelmat) tai
- ~~hänellä on oikeus Kelan myöntämään eläkettä saavan hoitotukeen tai~~
- hän saa kotihoidon palveluja, mutta ne eivät riitä hänen arkensa sujuvuuden turvaamiseksi tai
- hän tarvitsee turvattomuuden tms. syyn vuoksi läsnäoloa yöaikaan, muttei varsinaisesti apua tai

- perhehoito on muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa riittävää ikäihmisen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta tai
- sairaalahoidossa on arvioitu, että kotona selviytyminen on mahdollista perhehoitojakson jälkeen (määräaikainen kuntoutumisjakso perhekodissa) tai
- häntä hoitava omainen on vapaalla omaishoitajuudesta tai estynyt hoitamasta ikäihmistä.

Perhehoitoon ei sovellu ikäihminen, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai
- valvoo öisin ja häiritsee muita tai
- tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan tai
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata tai
- ~~karkailee pyrkii pois perhekodista~~ niin paljon, että valvonta on mahdotonta tai
- tarvitsee siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhekodissa tai
- tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toimissa kahden henkilön apua tai
- on oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa tai
- ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön ~~tai~~
- ~~kuntoutuu niin, että perhehoidon tarve poistuu.~~

2.4 Perhehoidon prosessi

~~Perhehoito on suunnitelmallinen prosessi, jota myös arvioidaan ja kehitetään. Systemaattisen arvioinnin avulla perhehoitoon osallistuvat osapuolet voivat suunnata toimintaansa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.~~

Perhehoidon prosessi koostuu neljästä päävaiheesta: ennakovalmennus, perhehoitosijoitus, perhehoidon toteutuminen sekä perhehoidon päättäminen. Ennakovalmennusta käsitellään luvussa 4.1 ja perhehoidon päättymistä kuvataan luvussa 5.2. Perhehoidon ollessa käynnissä kunta vastaa perhehoidettavan palveluiden toteutumisesta, perhehoitaja hyvästä hoidosta ja Perhehoitoyksikkö perhehoitajan tuesta ja yhteistyöstä kunnan kanssa. Perhehoidon toteutumista kuvataan tässä toimintaohjeessa.

Perhehoitosijoitus

Tärkeää on myös, että sijoitusprosessi tehdään huolellisesti ja perhehoitoa tarvitseva henkilö sijoitetaan juuri hänelle sopivaan perheeseen. ~~Perhehoitoa ohjaa hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa määritellään ikäihmisen yksilöllinen hoidon ja huolenpidon tarve sekä heidän tarvitsemansa tukipalvelut.~~ Kunnan työntekijä arvioi ikäihmisen perhehoidon tarvetta. Sijoitettavan henkilön lisäksi tiedustellaan läheisten mielipidettä. Kuntavastaava ottaa yhteyttä Perhehoitoyksikköön ja lähettää perhehoidon koordinaattorille hakemuslomakkeen, jossa ~~kartoitetaan~~ kuvataan ikäihmisen tarpeita.

Perhehoidon koordinaattori arvioi perhehoitajien valmiuksia vastata kyseisen ikäihmisen tarpeisiin ja ottaa yhteyttä sopivaksi arvioituun ~~tuun~~ omaansa perheeseen. Perhehoitaja arvioi saamiensa tietojen perusteella omia valmiuksiaan pitää huolta ko. ikäihmisestä ja ilmoittaa perhehoidon koordinaattorille päätöksestään. Jos päätös on myönteinen, perhehoidon koordinaattori ilmoittaa siitä kuntavastaavalle.

Kuntavastaava ilmoittaa perheen löytymisestä ikäihmiselle tai heidän omaisilleen. ~~Sovitaan~~ Perhehoidon koordinaattori, kuntavastaava, perhehoitaja ja ikäihminen ja hänen läheisensä sopivat tutustumistapaamisen perhekotiin. Mikäli sekä perhehoitoon hakeutuva ~~tai~~ ja hänen omaisensa että

perhehoitaja ovat halukkaita aloittamaan perhehoidon, voidaan tutustumiskäynnin yhteydessä sopia ensimmäisen lyhytaikaisjakson ajankohdasta joko perhehoitajan yksityiskodissa tai ikäihmisen kotona tai ~~jatkuvan-pitkäaikaisen~~ perhehoidon muuttopäivästä.

Kuntavastaava varmistaa ikäihmisen tarvitsemien palvelujen saamisen perhehoitajan asuinpaikkakunnalta. Kuntavastaava vastaa tarvittavien maksusitoumusten tekemisestä ~~sijaintikunnan sosiaali- ja terveystalouden~~ ~~terveyspalveluihin~~ ja tiedottaa näistä myös perhehoitajalle.

Kunta tekee sijoituspäätöksen. ~~Tehdään ja kuntavastaava ja perhehoitaja allekirjoittavat~~ ~~toimeksiantosopimuksen kunnan ja perhehoitajien välille. Toimeksiantosopimuslomakkeen ja neuvontaa~~ ~~sen täyttämiseen saa Perhehoitoyksiköstä.~~ Ikäihminen muuttaa perhehoitoperheeseen tai ensimmäinen lyhytaikaisjakso alkaa.

~~Perhehoitajalla ei ole subjektiivista oikeutta tiettyyn sijoitukseen tai tiettyyn määrään sijoituksia.~~

2.5 Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero

Omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, ~~kasvatuksen~~ tai muun ~~osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella perhehoitajan~~ yksityiskodissa ~~tai hoidettavan kotona ennakoivaksi suunnitellun perhehoitajan toimesta.~~ Perhehoidossa olevalta henkilöltä peritään asiakasmaksu. Mikäli hoidon alkaessa henkilön hoitajana toimii samassa taloudessa asuva oma lapsi, sisarus, avo- tai aviopuoliso, hoito on ~~pääsääntöisesti~~ omaishoitoa. Perustellusta syystä voidaan sijoittavan kunnan kanssa kuitenkin neuvotella hoidon määrittelemisestä perhehoidoksi, mikäli hoidettavalle on myönnetty perhehoitoa ja hoitava omainen toimii perhehoitajana.

3. Perhehoidon muodot

Perhehoito voi olla joko ~~jatkuva tai pitkäaikaista~~, lyhytaikaista ~~tai osavuorokautista~~ perustuen ~~perhehoidettavan yksilöllisiin tarpeisiin, jotka on kuvattu hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Perhehoitoa voidaan toteuttaa myös osavuorokautisena perhehoitona, joko päivä- tai yöhoitona.~~ Perhehoito voi toteutua perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

3.1 Kotona toteutettava perhehoito

Perhehoitoa voidaan toteuttaa ikäihmisen kotona. Ikäihmisen kotona toteutettavan perhehoidon tavoitteena on ensisijaisesti tukea omaishoitajien jaksamista ja ikäihmisen pärjäämistä omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kotona toteutettava perhehoito on aina lyhytaikaista perhehoitoa, ja toimintaohjeessa sitä koskevat lyhytaikaisen perhehoidon ohjeet lukuun ottamatta palkkioiden määräytymistä. Perhehoitaja hoitaa vain sitä ikäihmistä, jolle perhehoito on myönnetty.

3.2 Osavuorokautinen perhehoito

Osavuorokautinen perhehoito on Varsinais-Suomen kunnissa määritelty siten, että se voi kestää enintään 10 h/vrk. Osavuorokautista perhehoitoa ei ole määritelty missään laissa. Osavuorokautisella perhehoidolla voi esimerkiksi tukea omaishoitajan jaksamista.

3.3 Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikainen perhehoito on kestoltaan enintään 21 vuorokautta kuukaudessa. Lyhytaikaisen perhehoidon avulla voidaan tarjota turvallista ja toiminnallista arkea henkilöille, jotka hyötyvät perhehoitajan jatkuvasta

läsnäolosta ja kodista toimintaympäristönä. ~~tarjoaa turvallista hoitoa heille, jotka tarvitsevat perheenomaista hoitoa perhekodissa.~~ Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea ikäihmisen ~~kotihoitoa kotona asumista.~~ Tällä toiminnalla tuetaan omaishoitajien jaksamista ja vähennetään ~~muun~~ ympärivuorokautisen hoidon tarvetta. ~~Lyhytaikainen perhehoito~~ voi olla ennakkoon tiedettyä tai äkilliseen tarpeeseen perustuvaa ~~perhehoitoa.~~

3.4 Pitkäaikainen perhehoito

~~Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito on kodinomainen yksilöllinen tapa järjestää ikäihmisen asuminen, kun kotona asuminen ei ole mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Se tarjoaa hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, jotka eivät enää tukitoimien avulla selviydy omassa kodissaan tai ovat siellä turvattomia. Perhehoito sijoittuu hoitomuotona kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon välimaastoon tarjoten kodinomaisen, yksilöllisen turvallisen hoidon ja hoivan perhehoitajan kodissa. Lisäksi perhehoito takaa läsnäolon yöaikaan, mikä luo turvallisuutta.~~

4. Perhehoitajan ja perhekodin hyväksyminen

~~Perhehoitajan kelpoisuus, perhekodin olosuhteet ja perhekodissa hoidettavien määrä on määritelty perhehoitolaissa pykälissä viidestä yhdeksään.~~

4.1 Ennakovalmennus ja perhehoitajan valmiudet

~~Perhehoitajuudesta kiinnostunut perhe henkilö voi ottaa yhteyttä kuntaan, jolloin kunnat ohjaavat kiinnostuneita ottamaan yhteyttä Perhehoitoyksikköön. Perheet voivat myös ottaa yhteyttä Perhehoitoyksikköön voi ottaa suoraan yhteyttä lähettämällä www-sivuilta löytyvän hakulomakkeen, soittamalla tai lähettämällä sähköpostia perhehoidon koordinaattorille. Perheet saavat Perhehoitoyksiköstä saa neuvontaa ja tietoa perhehoidosta. Lisäksi heille hakijoille kerrotaan prosessin jatkumisesta ja seuraavien ennakovalmennusryhmien alkamisesta.~~

~~Perheen Hakijoiden kanssa sovitaan tutustumistapaaminen, jonka aikana tehdään alkuhaastattelu sekä annetaan lisämateriaalia perhehoidosta ja valmennuksesta perheelle. Perhe ja Perhehoidon koordinaattori arvioi perheen soveltuvuutta ennakovalmennukseen ja perhehoitoon. Valmennukseen osallistuja toimittaa tai perhehoidon koordinaattori pyytää kotikunnasta lausunnon mahdollisista esteistä perhehoitajaksi ryhtymiselle. Selvitetään kotikunnasta ehdottomat esteet.~~

~~Perhe Hakijat osallistuvat ryhmämuotoiseen ennakovalmennukseen, jonka aikana perhe osallistujat ja kouluttajat arvioivat perheen valmiuksia toimia perhehoitajina. Mikäli perheen ajatuksena on toimia perhehoitoperheenä omassa kodissaan, edellytetään suositellaan molempien puolisoiden osallistuvan ennakovalmennukseen. Mikäli perheellä on halu ja valmiudet toimia perhehoitoperheenä, he allekirjoittavat suostumuksensa Perhehoitoyksikön perhepankkiin ja ovat tämän jälkeen kuntien käytössä perhepankin kautta.~~

~~Perhehoitoyksikkö selvittää perheen asunnon soveltuvuuden perhekodiksi. Ellei perheen koti ennakovalmennuksen aikana sovellu perhekodiksi, Perhehoitoyksikkö arvioi perheen hankkiman kodin soveltuvuuden perhekodiksi.~~

Lakisääteinen ennakovalmennus on suoritettava ennen perhehoitajaksi ryhtymistä ja toimeksiantosopimuksen tekemistä. Valmennuksen keskeinen tehtävä on selvittää perhehoitajuudesta kiinnostuneen henkilön/perheen soveltuvuus tehtävään. Erityisistä syistä ennakovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. (Perhehoitolaki 263/2015, § 6.) Erityinen syy voi olla

mm. se, että perhehoitaja kuuluu perhehoitoon sijoitettavan lähiverkoston ja sijoitus on tehty kiireellisesti.

Perhehoitajaksi ryhtyminen on elämänmuutos. Tämän vuoksi perheillä, jotka harkitsevat perhehoitajuutta tulee olla mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa perhehoitajan tehtävästä. Näin he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä. Ennakkovalmennuksen tavoitteena on lisäksi taata ikäihmisen perhehoidon laatu ja sijoitusten kestävyys. Kun perhehoitajaksi ryhtyvällä on riittävästi tietoja ja taitoja vastata perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä muiden ihmisten kanssa, voidaan perhehoidossa olevalle taata hyvä hoito ja huolenpito. Jokaisella ikäihmisellä on myös oikeus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.

Ennakkovalmennus on prosessi, joka alkaa perhehoitajuudesta kiinnostuneen tapaamisesta ~~hänen kotonaan~~ ja päättyy yhteiseen arviointikeskusteluun. ~~Näin yhteinen arviointi on osa valmennusprosessia, ei valmennuksesta irrallinen osa.~~ Valmennukseen osallistuva ja kouluttajat ~~puntaroivat arvioivat~~ osallistujan valmiuksia ~~koko valmennuksen ajan.~~ ~~ensimmäisestä kontaktista lähtien kirjallisen loppuraportin tekemiseen saakka.~~ ~~Tämän vuoksi ennakkovalmennus ei myöskään ole asia, joka voidaan suorittaa erillisissä osissa.~~

Jos Varsinais-Suomen ulkopuolella ennakkovalmennuksen käynyt perhe muuttaa Varsinais-Suomen alueelle, ei ~~perheen tarvitse käydä~~ ennakkovalmennusta ~~tarvitse käydä~~ uudelleen. Perhehoidon koordinaattori tapaa perheen heidän kodissaan ja tutustuu yhteisen arvioinnin loppuraporttiin sekä keskustelee perheen senhetkisestä tilanteesta ja perhehoidon käynnistämiseen liittyvistä ajatuksista ja kysymyksistä. ~~Mikäli Varsinais-Suomen alueelle muuttavan perheen ennakkovalmennus on kesken, ennakkovalmennus aloitetaan alusta sen tavoitteiden toteutumiseksi.~~ Näin siitä ~~syystä, että valmennus on kokonaisuus, jota on mahdotonta valmennuksen tavoitteen toteutumiseksi jakaa osiin.~~

Ikäihmisten perhehoidon ennakkovalmennuksen sisältö

Ikäihmisten perhehoidon ennakkovalmennus tarjoaa tietoa ikäihmisten perhehoidosta sekä välittää kokemuksia perhehoitajana toimimisesta. Ennakkovalmennus sisältää sekä käytännöllisiä että arvoihin ja etiikkaan liittyviä kysymyksiä, joita on tärkeää pohtia ennen perhehoitajaksi ryhtymistä.

Ikäihmisten perhehoidon ennakkovalmennus on prosessi, joka kestää n. kolme kuukautta ja sisältää seitsemän ryhmätapaamista kotitehtävineen sekä kaksi ~~yksilötapaamista.~~ ~~Yksilötapaamiset järjestetään~~ ennakkovalmennukseen osallistuvien kotona, ~~mikäli perhehoito on tarkoitus käynnistää perhehoitajan kodissa.~~ Ennakkovalmennus perustuu ikäihmisten perhehoitajan tehtäviin ja niissä tarvittaviin valmiuksiin ~~Ennakkovalmennuksen tarkoituksena on varmistua perhehoitajaksi ryhtyvän valmiuksista,~~ jotka valmennuksen päätyttyä arvioidaan ja kirjataan. Prosessin aikana opitaan tunnistamaan omia kykyjä, halukkuutta ja omaa elämäntilannetta perhehoitajan tehtävään ryhtymisen näkökulmasta.

Onnistunut perhehoitosijoitus edellyttää perhehoitajalta monia tietoja, taitoja ja ominaisuuksia, joita kutsutaan valmiuksiksi.

Ikäihmisten perhehoitajalla tulee olla valmius:

- pitää huolta ikäihmisen hyvinvoinnista (hoivata)
- auttaa ja tukea ikäihmistä hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- mahdollistaa ja tukea ikäihmisen ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- tehdä yhteistyötä ikäihmisen asioissa
- sitoutua perhehoitajan tehtävään

4.2 Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa Perhehoitolain 2-3 §:ssä määriteltyä perhehoitoa omassa kodissaan tai ~~hoidettavan kotona. jossa hän myös asuu.~~ Toimeksiantosuhteiseksi perhehoitajaksi kunta voi hyväksyä henkilön, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. ~~Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakovalmennus. Erityisistä syistä ennakovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. (Perhehoitolaki 263/2015, § 6.)~~

Perhehoidon onnistumisen kannalta on ~~tärkeää välttämätöntä,~~ että perhehoitaja on saanut tehtävänsä ennakovalmennuksen ja tunnistanut valmiutensa toimia perhehoitajana. Perhehoitaja on määritelty valmiuksiensa pohjalta kykynsä ja resurssinsa suhteessa ikäihmisten tarpeisiin sekä perhehoidossa olevien henkilöiden läheisten ja viranomaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Perhehoitaja vastaa ikäihmisen arjesta, mm. hoito ja huolenpito, yksilöllisten tarpeiden huomiointi, läheissuhteiden tukeminen ja yhteistyö kunnan kanssa. ~~Perhehoitaja saa tarvittaessa tukea perhekodin sijaintipaikkakunnan kotihoidosta perhehoidossa olevan henkilön tarpeiden mukaan.~~

Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi?

- 1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka ~~voi tarjota perhehoidossa olevalle henkilölle kodin ja~~ sitoutuu tehtäväänsä.
- 2) Henkilö on saanut ennakovalmennuksen ja hänellä on hyväksyvä arvio tehtävän edellyttämistä valmiuksista.

~~Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.~~

- 3) Perhehoitajan terveydentila ~~on hyvä mahdollistaa tehtävässä toimimisen.~~ Perhehoitoyksikkö ~~voi tarvittaessa pyytää perhehoitajaa toimittamaan lääkärintodistuksen terveydentilastaan. (T-todistus) päätoimiselta perhehoitajalta ennen tehtävään ryhtymistä. Jos henkilö ryhtyy toimimaan sivutoimisena lyhytaikaisena hoitajana eikä ole työterveyshuollon piirissä, Perhehoitoyksiköllä on harkinnan mukaan mahdollisuus pyytää lääkärintodistus.~~
- 4) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa. Perheen kaikki jäsenet hyväksyvät perhehoidon ja perhehoidossa olevalla henkilöllä on perheessä tasavertainen asema muiden perheenjäsenten kanssa.
- 5) Perheen taloustilanne ~~mahdollistaa perhehoidon käynnistämisen. on vakaa.~~
- 6) Perhehoitaja on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat ikäihmisen omaiset ja läheiset sekä kuntien työntekijät ja perhehoidon koordinaattorit.

~~Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, avo- tai aviopuoliso tai samassa taloudessa asuva sisarus.~~

Mikäli perhehoitaja toimii vain ikäihmisen kotona eikä ota asukkaita omaan kotiinsa, edellä olevien kohtien 4 ja 5 ei tarvitse toteutua.

4.3 Perhekoti

Perhehoitolain (263/2015, § 5) mukaan perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan sekä terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan annettavalle hoidolle sopiva. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota perhekodin ihmissuhteisiin sekä perhehoitoon tulevan henkilön mahdollisuuksiin saada tasavertainen asema muihin perhekodin asukkaisiin nähden. Perhekodin soveltuvuus ~~hyväksytään joko~~

ennakkovalmennuksen aikana tai perheen ilmoitettua Perhehoitoyksikköön haluamansa kodin löytymisestä arvioidaan ennen perhekodin käynnistämistä.

Millainen perhekodin tulee olla?

- Perhekoti on turvallinen. Perhekodin pitää olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva.
- Perhekodin fyysistä turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan Varsinais-Suomen Pelastuslaitoksen kulloinkin voimassa olevan ohjeen mukaisesti.
- Perhekodin tulee laatia aluepelastuslaitokselle poistumisturvallisuusselvitys ja suppea pelastussuunnitelma. Perhehoitoyksikkö huolehtii, että perhekodit tekevät edellä mainitut asiakirjat.
- Perhekodit tekevät omatoimisen palotarkastuksen kerran vuodessa.
- Perhehoitaja hallitsee pelastamisen ja alkusammutuksen. Perhehoitoyksikkö järjestää yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa perhehoitajille täydennyskoulutuksena turvallisuus- ja alkusammutuskoulutuksia tarpeen mukaan.
- Perhekodissa on sammutuspeite keittiössä ja käsisammutin. Perhehoitoyksikkö varmistaa asian ennen sijoitusta.
- Perhehoidossa olevien huonosti liikkuvien henkilöiden huoneet sijaitsevat rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa tai siten, että makuuhuoneiden sijaintikerroksesta on suora uloskäynti.
- Perhehoitaja vastaa perhekodin turvallisuudesta myös poikkeusolojen aikana ja hän on velvollinen tekemään paloviranomaisten, kuntavastaavan tai perhehoidon koordinaattorin esittämät mahdolliset turvallisuuteen liittyvät korjaustoimenpiteet välittömästi.
- Perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva.
- Perhekoti on tarkoituksenmukainen ja siellä on myönteinen ilmapiiri.
- Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa mahdollisuus yksityisyyteen. Pääsääntöisesti hänellä tulee olla oma huone. Mikäli perhehoitoon tuleva haluaa oman huoneen, hänen toivettaan on kuultava. Perhehoitoon tulevalla henkilöllä on halutessaan mahdollisuus kalustaa ja sisustaa huonettaan. Lisäksi hänellä on mahdollisuus käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja.
- Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

4.4 Perhekodissa hoidettavien määrä

Perhekodissa samanaikaisesti hoidossa olevien ikäihmisten lukumäärään vaikuttavat useat asiat:

- perhekodin tilojen koko
- perhekodissa asuvien perhehoitajien määrä ja koulutus
- perheeseen kuuluvien biologisten alle kouluikäisten lasten tai muiden erityistä hoitoa tai huolenpitoa tarvitsevien henkilöiden lukumäärä.

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina (perhehoitolaki 263/2015, § 7).

Perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa kaksi päätoimista hoitopaikassa asuvaa henkilöä perhekodissa asuvaa perhehoitajaa, jotka ovat käyneet ennakkovalmennuksen. Heistä toisella tulee olla

tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus ~~vastuullisista~~ hoito- tai kasvatustehtävistä. ~~Soveltuvaksi tutkinnoksi katsotaan vähintään nykyinen toisen asteen tutkinto.~~ (Perhehoitolaki 263/2015, § 7.)

Erityisistä syistä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä ~~tilanteena-syynä~~ pidetään tilannetta, jossa kyse on hoidon antamisesta perhehoitoon tuleville sisaruksille tai muille saman perheen jäsenille (esim. avo- tai aviopari). Enimmäismäärästä voidaan poiketa myös, jos hoidossa on samanaikaisesti vain täysi-ikäisiä henkilöitä ja heidän toimintakykynsä ja keskinäinen kanssakäymisensä mahdollistavat ylityksen. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen. (Perhehoitolaki 263/2015, § 9.)

5. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus on virallinen, kahden osapuolen välinen asiakirja, jossa perhehoitaja ja sijoittava kunta sopivat perhehoitoon liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus sitoo molempia osapuolia, eikä sitä voi kumpikaan taho yksipuolisesti muuttaa. Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteen 1. luvun 1. §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan ~~eikä sosiaalipalveluita tuottava yrittäjä.~~

5.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö

~~Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet.~~ Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon ~~sijoitetun~~ tulevan henkilön osalta erikseen ~~ja se tehdään~~ aina ennen ~~perhehoitoon tulevan henkilön muuttoa perheeseen~~ perhehoidon käynnistymistä. Sopimuslomakkeena käytetään ~~maakunnan omaa~~ Perhehoitoyksikön ~~perhehoidon~~ toimeksiantosopimuslomakkeita. Toimeksiantosopimuksessa noudatetaan Varsinais-Suomen perhehoidon toimintaohjeessa määriteltyjä käytäntöjä. ~~Tämä toimintaohje sisältää tietoa siitä, miten perhehoitoa toteutetaan Varsinais-Suomen perhehoitoyksikön sopimuskunnissa. Näin tämä toimintaohje määrittelee omalta osaltaan toimeksiantosopimuksessa sovittavia asioita.~~

Sopimuksen yksityiskohdista neuvotellaan ennen sen allekirjoitusta. ~~Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja~~ Sopimuksen allekirjoittavat perhehoitaja ja kunnan vastuullinen viranhaltija kunnan hallinto- tai johtosäännön mukaan. ~~Toimeksiantosopimusta tehtäessä tulee välttää tulkinnanvaraisia ilmauksia, kuten "tarvittaessa", "tarpeen mukaan" tai "voidaan". Ne jättävät helposti avoimeksi sen, miten ja kuka tilanteen tai tarpeet arvioi. Toimeksiantosopimusta ei voi muuttaa yksipuolisesti.~~ Kun perhehoidossa olevan henkilön tilanne tai hoitoisuus muuttuu, sopimusta tarkistetaan yhteisessä neuvottelussa (perhehoitolaki 263/2015, § 10.). Sopimus tehdään toistaiseksi tai määräajaksi sovitusta päivästä alkaen.

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat molemmat ~~aviopuoliset~~ perhehoitajat, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoitoon sijoitettujen hyvinvoinnista. Toimeksiantosopimukseen liitetään tarvittavat palvelusuunnitelmat.

Perhehoidon muodoille on laadittu erilliset toimeksiantosopimuslomakkeet sijaiselle perhehoitajan vapaan ajaksi sekä pitkäaikaiseen, lyhytaikaiseen ja hoidettavan kotona tapahtuvaan perhehoitoon.

~~Kiertävän perhehoitajan kanssa tehdään toimeksiantosopimus siltä ajalta, kun hän toimii perhehoitajan sijaisena. Toimeksiantosopimus tehdään aina ennen sijaisuuden alkamista. Sopimuksessa sovitaan mm. hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta, kustannusten korvaamisesta sekä sopimuksen voimassaoloajasta. (Perhehoitolaki 263/2015, § 14.)~~

Perhehoitolain (263/2015, § 10) mukaan toimeksiantosopimuksessa tulee **huomioida-sopia** seuraavat asiat:

- 1) — Sopijaosapuolet
- 2) — Perhehoidossa oleva henkilö
- 3) — Toimeksiantosopimuksen voimassaoloaika
- 4) — Perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrä ja suorittaminen
- 5) — Kustannusten korvaaminen perhehoitajalle
- 6) — Perhehoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen
- 7) — Perhehoidossa olevan henkilön oikeudet, tukitoimet ja harrastukset sekä näiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet
- 8) — Perhehoitajan oikeus vapaaseen ja vapaapäivien toteuttaminen
- 9) — Hoitopalkkion maksaminen ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta ja hoidon keskeytyessä
- 10) — Perhehoitajalle annettava valmennus, terveys- ja hyvinvointitarkastukset, työnohjaus, koulutus ja niiden toteuttaminen
- 11) — Perhehoitajan velvoitteet ja vaitiolovelvollisuus
- 12) — Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen
- 13) — Liitteet
- 14) — Sopimuksen tarkistamisen ajankohta
- 15) — Allekirjoitukset

- 1) perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;
- 3) perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
- 4) hoidon arvioidusta kestosta;
- 5) perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;
- 6 a) hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä;
- 6) perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
- 7) toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;
- 8) tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista;
- 9) yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken.

Perhehoitolain 14§:n mukaan sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta;
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

5.2 Toimeksiantosopimuksen ja perhehoidon päätyminen

Perhehoito päättyy toimeksiantosopimuksen irtisanomiseen tai purkamiseen, määräaikaisen toimeksiantosopimuksen päättymiseen tai perhehoidossa olevan henkilön kuolemaan. Määräaikainen sopimus päättyy ilman irtisanomista siihen päivämäärään, johon sopimus on voimassa.

~~Perhehoitaja, kuntavastaava ja perhehoidon koordinaattori keskustelevat yhdessä perhehoidossa olevan henkilön tarpeista. Perhehoitaja tai kuntavastaava irtisanoo toimeksiantosopimuksen. Perhekodista vapautuva paikka on perhehoidossa olevan henkilön muutettua kaikkien kuntien käytössä perhepankin kautta.~~

Perhehoidossa olevien henkilöiden siirtyessä toiseen perhekotiin perhehoitaja kertoo heidän arjestaan ja toimintakyvystään uudelle hoitajalle. Lisäksi hän toimittaa perhehoidossa olevia henkilöitä koskevat paperit uuteen perhekotiin. Perhekodin asukkaiden siirtyessä kotikunnan hoitopaikkaan perhehoitaja kertoo samat tiedot kunnan vastuuhenkilölle ja palauttaa paperit kuntaan. **Myös perhehoidossa olleen henkilön kuolemantapauksen yhteydessä häntä koskevat asiakirjat palautetaan kuntaan.**

Toimeksiantosopimuksen irtisanominen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (perhehoitolaki 263/2015, § 12). **Kunta tai perhehoitaja irtisanoo toimeksiantosopimuksen.** Irtisanomisen tulee tapahtua kirjallisena.

Toistaiseksi voimassa olevan toimeksiantosopimuksen alkuun voidaan sopia korkeintaan neljän kuukauden mittainen määräaika, jonka aikana kumpikin sopijapuoli voi päättää sopimuksen ilman irtisanomisaikaa (ns. koeaika). Mikäli perhehoitaja lopettaa perhekotitoiminnan, hän irtisanoo kaikki toimeksiantosopimukset kirjallisesti päättymään kahden kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

~~Perhehoitaja tekee ilmoituksen perhehoitotoiminnan lopettamisesta vähintään kaksi kuukautta ennen perhehoidon päättymistä. Toimeksiantosopimukset irtisanoaan kirjallisesti samaan aikaan. Perhehoitaja ja kuntavastaava sekä perhehoidon koordinaattori pitävät neuvottelun, jossa keskustellaan perhekodissa asuvien henkilöiden uudelleensijoittamisesta sekä mm. siitä, mitä tapahtuu käynnistämiskorvauksella hankituille tavaroille. Kuntavastaava ottaa yhteyttä perhehoidossa olevien henkilöiden omaisiin ja keskustelee heidän kanssaan eri vaihtoehtoista. Sijoittava kunta tekee tarvittavat päätökset.~~

Perhehoitosuhteen Toimeksiantosopimuksen purkaminen

Jos **valvonnan yhteydessä** perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, sijoittavan kunnan kuntavastaavan tulee pyrkiä tarvittaessa yhdessä perhehoidon koordinaattorin kanssa saamaan aikaan korjaus vallitseviin epäkohtiin. Toiminnassa havaituista puutteista tai epäkohdista on heti keskusteltava yhdessä perhehoitajan kanssa. Perhehoitajalla on mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tilanteesta sekä tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi yhdessä sovittavalla tavalla. Kokonaistilanteen selvittämiseksi on hyvä kartoittaa myös muiden kyseiseen perhekotiin sijoittaneiden kuntien kuntavastaavien näkemyksiä tilanteesta. Keskinäisen luottamuksen säilymiselle luo edellytyksiä tilanteen avoin selvittäminen sekä nopea tilanteisiin puuttuminen.

Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (perhehoitolaki 263/2015, § 12).

Perhehoidossa oleva henkilö kuolee perhekodissa

Perhehoitajalla tulee olla tieto perhehoidossa olevan henkilön mahdollisesta hoitotahdosta, jonka mukaisesti hän toimii. Jos ikäihminen kuolee perhekodissa, perhehoitaja soittaa **hätänumeroon 112** ja

pyytää, että puhelu yhdistetään poliisille. Perhehoitaja ilmoittaa perhehoidossa olevan henkilön kuoleman epäilystä ensin poliisille. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, ja he toteavat asukkaan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja sijoittavaan kuntaan tai perhehoidon koordinaattorille. Perhehoitoyksikkö järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen. Perhehoidossa voidaan järjestää **muistotilaisuus muistelutilaisuus**.

6. Perhehoitajan palkkiot ja korvaukset

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoitajalle **voidaan maksaa maksetaan hoidon käynnistämistä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista** käynnistämiskorvausta. Perhehoitajalle maksettavista hoitopalkkioista ja muista kustannuskorvauksista säädetään tarkemmin perhehoitolaissa (263/2015).

Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan **jatkuvaissa pitkäaikaisessa** perhehoidossa sen kuun loppuun mennessä, jonka aikana ne on ansaittu. **Koska perhehoitaja ei ole elatusvelvollinen perhehoidossa oleviin henkilöihin nähden, hänen tulee saada toimeksiantosopimuksessa määritelty kulukorvaus kuukauden aikana syntyneistä kuluista saman kuukauden loppuun mennessä.** Lyhytaikaisen perhehoidon sekä kiertävän perhehoitajan hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan jälkikäteen kohtuullisessa ajassa kunnan palkanmaksuaikataulujen mukaan.

Perhehoitajan tulee hakea perhehoitoa varten erillinen verokortti, johon voidaan ottaa huomioon kustannusten korvaukset (kulukorvaus ja mahdolliset erikseen korvattavat matkakulut) tulohankkimiskuluna. Verohallinnon internetsivuilla on perhehoitajan verotusohje.

6.1 Hoitopalkkio

Perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota. Perhehoitolain 16 §:n mukaan hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään **816,21 euroa (1.1.2020 alkaen)** ja hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. **Jos perheen molemmat puoliset toimivat yhdessä päätoimisina perhehoitajina, hoitopalkkio maksetaan molemmille jaettuna.** Hoitopalkkiota ei makseta henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa. **Osavuorokautisessa ja lyhytaikaisessa perhehoidossa hoitopalkkio maksetaan kultakin vuorokaudelta erikseen, eli yön yli kestävässä perhehoidossa maksetaan kahden vuorokauden palkkiot tuntirajat huomioiden.**

Perhehoidosta maksettava hoitopalkkio perustuu kunkin hoidossa olevan henkilön hoitoon käytettävään aikaan ja hoidon vaativuuteen. Arvioinnista vastaa sijoittavan kunnan työntekijä yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Hoidon vaativuutta saattaa olla vaikea arvioida perhehoidon alkaessa ja toimeksiantosopimusta tehtäessä. Tällöin on tärkeää sopia, milloin hoidon vaativuutta ja sopimusta tarkastetaan ensimmäisen kerran (esim. 4kk:n kuluttua).

Ikäihmisten hoidon vaativuus arvioidaan yksilöllisesti käyttäen apuna muun muassa toimintakykyä mittaavaa RAVA -indeksiä ja muistitestiä sekä tarvittaessa muita arviointivälineitä ja yksilöllistä harkintaa. Hoidon vaativuuden arvioinnissa otetaan huomioon myös mm. lääkityksestä huolehtimisen vaativuus, erityisruokavalion työllistävyys ja suojavaatetusta vaativat sairaudet. Lisäksi huomioidaan, edellyttääkö alkava perhehoito perhehoitajalta erityisiä valmiuksia, kokemusta, asiantuntemusta tai ammattikoulutusta.

Perhehoitajan kodissa toteutuvasta perhehoidosta maksettavat hoitopalkkiot Varsinais-Suomen kunnissa:

	Perhehoidon kesto	Palkkioluokka 1*	Palkkioluokka 2*
		RAVA <2,5 tai MMSE >16	RAVA ≥2,5 tai MMSE ≤16
Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito	yli 21 vrk	1120,01 €/kk	1344,02 €/kk
Lyhytaikainen perhehoito	yli 10 h/vrk – 21 vrk	56,02 €/vrk	67,19 €/vrk
Osavuorokautinen perhehoito	5 – 10 h/vrk	42,01 €/vrk	50,40 €/vrk
	alle 5 h/vrk	28,00 €/vrk	33,59 €/vrk

* mittareiden arvot ovat suuntaa antavat, jokaisen perhehoidossa olevan henkilön hoidon vaativuuteen perustuva hoitopalkkiota voidaan korottaa arvioidaan tilannekohtaisesti

Ikäihmisen kotona toteutettavasta perhehoidosta maksettavat hoitopalkkiot Varsinais-Suomen kunnissa:

	Perhehoidon kesto	Palkkioluokka 1*	Palkkioluokka 2*
		RAVA <2,5 tai MMSE >16	RAVA ≥2,5 tai MMSE ≤16
Lyhytaikainen perhehoito	yli 10 h/vrk – 21 vrk	84,02 €/vrk	100,78 €/vrk
Osavuorokautinen perhehoito	5 – 10 h/vrk	63,02 €/vrk	75,60 €/vrk
	alle 5 h/vrk	42,00 €/vrk	50,40 €/vrk

* mittareiden arvot ovat suuntaa antavat, jokaisen perhehoidossa olevan henkilön hoidon vaativuuteen perustuva hoitopalkkiota voidaan korottaa arvioidaan tilannekohtaisesti

Ikäihmisen hoidon vaativuutta ja sitovuutta voidaan arvioida myös muilla kuin taulukossa mainituilla mittareilla, joita kyseisessä kunnassa käytetään, esim. RAI.

Hoitopalkkiota voidaan korottaa enintään 50 %, kun hoivan ja huolenpidon tarve on erityissyistä korkea. Tällaisia syitä voivat olla:

- perhehoidossa olevan henkilön kokoaikaisen valvonnan tarve on sairauden, hoidon tai lääkityksen vuoksi normaalia suurempi
- perhehoidossa olevan henkilön tarvitsema yhtämittainen hoito, opastus ja avustaminen päivittäisissä toiminnoissa (esim. syöminen, pukeminen) vie päivittäin paljon aikaa
- lähiverkoston kanssa tehtävä yhteistyö arvioidaan haasteelliseksi
- saattohoitotilanteessa korotuksen tarve ja määrä arvioidaan aina tilannekohtaisesti

~~Hoitopalkkiota voidaan korottaa yhteisestä sopimuksesta enintään vuoden määräajaksi. Määräajan jälkeen korotettua hoitopalkkiota voidaan edelleen maksaa vuosi kerrallaan kunnan työntekijöiden arvioiden pohjalta. Hoitopalkkion korotus voidaan sopia määräaikaiseksi tai toistaiseksi voimassa olevaksi.~~

6.1.1 Sijaisen hoitopalkkio

Kiertävälle perhehoitajalle Sijaiselle maksettavan hoitopalkkion palkkioluokka perustuu kunkin perhehoidossa olevan henkilön varsinaiselle perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion palkkioluokkaan. Sijaisen toimeksiantosopimus tehdään noin kaksi viikkoa ennen sijaisuuden alkua jokaisesta perhehoidettavasta ja hoitopalkkio maksetaan sopimuksen mukaisesti, mikäli hoitajakso toteutuu.

~~Kiertävälle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota läsnä olevista perhehoidossa olevista henkilöistä alla annettavan ohjeen mukaan. Jos perhehoidossa oleva henkilö siirtyy pois perhehoidosta sijaisuuden aikana tai enintään kaksi viikkoa ennen sijaisuuden alkua, kiertävälle perhehoitajalle maksettava päivakohtainen hoitopalkkio määräytyy siirtymistä seuraavan päivän jälkeen tai koko jakson ajalta siten, että 1 kuukauden hoitopalkkio kerrotaan ensin 12 (kuukaudella) ja jaetaan 365 (päivällä).~~

~~Osavuorokautinen sijaistaminen eli sijaisen palkkio, kun sijaisuus kestää alle 10 tuntia:~~

~~Kiertävälle perhehoitajalle maksetaan osavuorokautisesta perhehoidosta seuraavat hoitopalkkiot Varsinais-Suomen kunnissa:~~

asukkaita	hoitopalkkio
1	53,12€
2	85,41€
3	96,10€
4	128,13€
5	160,16€
6	191,52€

~~Jos yhden perhehoitajan luokse on sijoitettu henkilöitä useammasta kunnasta, hoitopalkkio jaetaan tasan sijoittavien kuntien kesken.~~

~~Kun sijaisuus kestää alle 10 tuntia, sijaiselle maksetaan hoidon keston mukainen osavuorokautisen perhehoidon hoitopalkkio.~~

~~Lyhytaikainen sijaistaminen eli sijaisen palkkio, Kun sijaisuus kestää yli 10 tuntia, mutta alle 21 vuorokautta, Kiertävälle perhehoitajalle sijaiselle maksetaan lyhytaikaisesta perhehoidosta lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio.~~

~~Kun yhtäjaksoinen sijaisuus kestää yli 21 vuorokautta, siirrytään 21 vrk jälkeen maksamaan Kiertävälle perhehoitajalle maksetaan yli 21 vuorokautta kestävästä sijaisuudesta jatkuvan pitkäaikaisen perhehoidon mukaista hoitopalkkiota hoitopäivien suhteessa (kk-palkkio x 12 kk / 365 vrk x hoitopäivät). huomioiden hoitopäivät.~~

6.2 Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen kulukorvaus. Perhehoitaja ei ole perhehoidossa olevaan henkilöön nähden elatusvelvollinen. Perhehoitolaki (263/2015, § 17) oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen. Kulukorvauksen vähimmäismäärä on 1.1.2020 alkaen 423,31 euroa/kk.

Kulukorvauksen ~~perusteena käytetään~~ tarkoituksena on kattaa perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvat todelliset kustannukset. ~~ja kunkin hoidossa olevan henkilön yksilöllisiä tarpeita.~~ Lain mukaan kulukorvausten määrä tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Perhehoidosta maksettavat kulukorvaukset Varsinais-Suomen kunnissa

Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito (yli 21 vrk)		594,54 €/kk
Lyhytaikainen perhehoito (yli 10 h/vrk – 21 vrk)	perhehoitajan kodissa	21,64 €/vrk
	ikäihmisen kotona	10,53 €/kk* + matkat (Kelan oman auton kilometrikorvauksen mukaan)
Osavuorokautinen perhehoito (alle 10 h/vrk)	perhehoitajan kodissa	10,81 €/vrk
	ikäihmisen kotona	10,53 €/kk* + matkat (Kelan oman auton kilometrikorvauksen mukaan)

*kulukorvausta maksetaan sopimuskohtaisesti

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön:

- Ravintomenot Huom! kulukorvausta korotetaan 1,80 €/vrk mikäli perhehoidossa olevalla henkilöllä on ylimääräisiä kuluja aiheuttava erikoisruokavalio (esim. gluteeniton), **joka kirjataan toimeksiantosopimukseen**
- Tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, kuten käsikauppalääkkeet **ja laastarit**, joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata
- Pesuaineet ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet lukuun ottamatta vaippoja. Kun ikäihminen tarvitsee vaippoja, ne myönnetään kotikunnasta ja ne ovat maksuttomia. **Kun-Kunta vastaa ikäihmisen hoidon vaatimista erityisistä hoitotarvikkeista. niistä neuvotellaan sijoittavan kunnan kanssa.**
- Asunnon käytöstä aiheutuvat menot **perhehoidossa olevan henkilön osalta**: jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen
- Vaatteiden huollosta aiheutuvat kustannukset.
- ~~Ikäihmisten perhehoidossa voidaan virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvien menojen korvaamisesta sopia toimeksiantosopimuksessa (esim. asiakkaalla on omia varoja, joista menot voidaan kustantaa)~~
- Omalla autolla ajettujen, tavanomaiseen perhehoidon arkeen kuuluvien ajojen matkakustannukset
- **Perhehoidossa olevan henkilön asioiden hoitamisesta aiheutuvat puhelinkulut Puhelinmaksut**
- **Perhehoidossa olevan henkilön osuus kodin ja kiinteistön vakuutuksista. Vakuutukset**

Perhehoitaja tarjoaa normaaliin elämiseen liittyvät ~~yllä luetellut~~ asiat. Kulukorvausta ~~korottavia tekijöitä ovat voidaan korottaa~~ mm. vammasta tai sairaudesta johtuvien tavanomaista suurempien kulujen tai normaalia suurempien yhteydenpitokulujen takia. ~~mutta~~ Perhehoidossa olevalle henkilölle jää käyttövaraa, jota hän voi halutessaan ~~ostaa itse herkkuja tai erityisiä pesuaineita tms.~~ käyttää ostoksiin tai palveluihin.

~~Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, koska se käsitellään työkorvauksena verotuksessa. Perhehoitaja voi vähentää maksetun määrän verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.~~

Mikäli perhehoidossa olevan henkilön tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erillisen sopimuksen mukaisesti. Toimeksiantosopimusta tehtäessä on tarkkaan selvitettävä, mitkä kulut sisältyvät kulukorvaukseen ja mitä tarkoitetaan erityisten kustannusten korvaamisella.

Erytisillä kustannuksilla tarkoitetaan perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvia terapian ja terveydenhuollon kuluja, joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata. Sijoittaja voi korvata erikseen myös perhehoidossa olevan henkilön lomanvietosta tai harrastuksista aiheutuvia kustannuksia ja muita jatkuvaluonteisia tai kertakaikkisia erityisiä kustannuksia. (Perhehoitolaki 263/2015, § 17.)

Sijaisen kulukorvaus

~~Lisäksi kiertävälle perhehoitajalle~~ Sijaiselle maksetaan kulukorvausta 10,53 euroa. Kulukorvaus on sijaisuusjaksokohtainen ja korvaus jaetaan ~~tasaa~~ perhehoidettavien määrän mukaisesti sijoittavien kuntien kesken. Kulukorvaus kattaa mm. sijaisuudesta aiheutuvat puhelin- ja postituskulut.

6.3 Matkakorvaukset

~~Perhehoitaja voi kuljettaa perhehoidossa olevaa henkilöä, mikäli asiasta on sovittu ikäihmisen ja hänen läheisensä, asuinhoitajan tai edunvalvojan kanssa tarvittaessa kirjallisesti. Perhehoitaja voi kuljettaa perhehoidossa olevaa henkilöä, mikäli kyseessä on kuntavastaavan kanssa etukäteen sovittu matka. Hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjataan perhehoidossa olevan henkilön sekä hänen omaistensa kanssa sovitut perhehoitajan ja asukkaan yhteiset matkat esim. ostoksille tai virkistystilaisuuksiin. Sijoittava kunta ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta. Tavanomaisia perhehoidon arkeen kuuluvia matkoja ei korvata erikseen, vaikka perhehoidettava olisi kyädissä. Eriksen yhteisessä neuvottelussa sovitut matkat korvataan perhehoitajalle Kelan matkakorvauksen oman auton käytön mukaan (1.7.2018 alkaen 0,20 €/km), mikäli ne aiheuttavat perhehoitajalle lisäkustannuksia. Tällaisia matkoja ovat esim. perhehoidettavan kuljettaminen oman kodin ja perhekodin välillä, perhehoidettavan kuljettaminen terveyskeskus- tai sairaalakäynneille tai muu hoidon kannalta välttämätön matka.~~

Perhehoidettavan kodissa tapahtuvan perhehoidon perhehoitajalle ja perhekodin sijaiselle maksetaan matkakorvausta Kelan matkakorvauksen oman auton käytön mukaan (1.7.2018 alkaen 0,20 €/km) oman kodin ja perhehoitopaikan välinen edestakainen matka. Mikäli sijainen asuu Varsinais-Suomen ulkopuolella, maksetaan matkakorvausta maakunnan rajalta alkaen. Sijaisen matkakorvaus jaetaan perhehoidettavien määrän mukaisesti sijoittavien kuntien kesken. Mikäli perhehoitaja käyttää julkista liikennettä, matkakulut korvataan todellisten kustannusten mukaisesti edullisinta matkustustapaa käyttäen.

6.4 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitolain (263/2015, § 18) mukaan ~~uutta jatkuvaa~~ perhehoitosijoitusta käynnistettäessä perhehoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta (enimmäismäärä on 1.1.2020 lukien 3006,24 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti). Perhehoitajalle maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. ~~Käynnistämiskorvaus on harkinnanvarainen.~~

Perhekodin tulee käynnistyessään olla kodiksi kalustettu ja sisustettu. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oikeus kalustaa itse oma huoneensa omilla huonekaluillaan.

Käynnistämiskorvauksella katetaan perhehoidon käynnistymisestä aiheutuvia kuluja, joita voivat olla mm.

- asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt
- irtaimistohankinnat ja huonekalut
- vuodevaatteet ja vuodesuojat sekä
- muut perushankinnat.

Käynnistämiskorvauksella tehtävät hankinnat **kohdennetaan perustuvat** aina perhehoidossa olevan henkilön **tarpeisiin**.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää kuuden kuukauden kuluessa perhehoitosijoituksen tapahduttua. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla esim. vammaisen tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinällisenä kuntoutuksena. Hankinnoista sovitaan kuntavastaavan ja perhehoitajan kesken **etukäteen toimeksiantosopimuksessa**. Perhehoitaja laatii luettelon perhehoitoon tulleen henkilön tarvitsemista tarvikkeista ja mahdollisista kodinmuutostöistä, minkä pohjalta hän sopii käynnistämiskorvauksen määrästä **ja hankintatavasta** kuntavastaavan kanssa.

Käynnistämiskorvauksella tehdyt kaluste-, väline- tms. hankinnat ovat sijoittavan kunnan omaisuutta. Perhehoitaja ja sijoittava kunta voivat **myös** sopia, että hankinnoista tulee perhehoitajan omaisuutta neljän vuoden poistoajan jälkeen. Hankinnan arvo alenee neljän vuoden poistoajan kuluessa niin, että jokaisena vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito lakkaa poistoajan kuluessa, perhehoitaja ja kunta voivat sopia, että perhehoitajalla on mahdollisuus lunastaa hankinnat itselleen sillä arvolla, joka hankinnoilla on poistoarvon mukaan.

Käynnistämiskorvauksella hankittavat kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1-3 vuotta, eivät ole poiston alaisia. Nämä tavarat siirtyvät perhehoitajan omaisuudeksi sijoittavan kunnan kanssa sovittuna päivänä.

6.5 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta

~~Hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksamisesta perhehoidon keskeytymisen ajalta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoidon keskeytyksiä ovat perhehoitajan vapaa, perhehoitajan sairastuminen tai hoidettavan poissaolo perhekodista.~~

6.5.1 Maksut perhehoitajan vapaan ajalta

Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito

Perhehoitajalle kertyy vapaapäiviä **jatkuvassa pitkäaikaisessa** perhehoidossa 3,5 vrk/kk (42 vrk/vuosi) sellaisilta kuukausilta, ~~joiden aikana perhehoidossa oleva henkilö on ollut paikalla perhekodissa joina hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella~~ vähintään 14 vuorokautta **perhehoitajana**.

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus täysimääräisenä vapaan ajalta, mikäli perhehoitajan kotiin tulee **kiertävä perhehoitaja sijainen** vapaan ajaksi. Jos hoidettava on vapaan ajan muualle sijoitettuna, perhehoitaja saa vapaansa ajalta normaalin hoitopalkkion ja 50 % kulukorvauksesta.

~~Mikäli perhehoitaja pitää vapaata enemmän kuin 42 vrk vuodessa, ovat nämä vapaapäivät hänelle palkkiottomia. 42 vuorokautta ylittävien vapaapäivien osalta perhehoitajan hoitopalkkiota vähennetään vapaavuorokausien suhteessa (kk-palkkio x 12 kk / 365 vrk x vapaa vrk määrä). Sijaiselle maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon palkkio.~~

Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaapäiviä 2 vrk/kk, niiltä kuukausilta, jolloin perhehoidossa oleva henkilö on ollut paikalla perhehoidossa vähintään 14 vuorokautta.

Perhehoitajalle kertyneet vapaapäivät korvataan rahana. Vapaapäiväkorvauksen päiväkohtainen hoitopalkkio määräytyy siten, että 1 kuukauden hoitopalkkio ~~jatkuvan~~ ~~pitkäaikaisen~~ perhehoidon mukaan kerrotaan ensin 12 (kuukaudella) ja jaetaan 365 (päivällä).

Osavuorokautinen perhehoito

Perhehoitajalle kertyy vapaapäiviä, ~~mikäli osavuorokautinen perhehoito toteutuu vähintään 14 vuorokautena kuukaudessa. sen mukaan onko kyse jatkuvasta vai lyhytaikaisesta perhehoidosta.~~ Vapaapäivät korvataan rahana ~~osavuorokautisen palkkion mukaisesti.~~

Hoidettavan kotona tapahtuva perhehoito

Kertynyt vapaa korvataan sen mukaisesti, onko kysymys osavuorokautisesta vai lyhytaikaisesta perhehoidosta.

6.5.2 Maksut perhehoitajan sairastuessa

~~Jatkuva~~ Pitkäaikainen perhehoito

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön hoitamaan tehtävänsä, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää sekä omavastuuajalle sattuvat viikonloput). Edellytyksenä omavastuuajan hoitopalkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua. Kulukorvauksesta vähennetään 50 %, jos perhehoitoon sijoitettu henkilö siirretään muualle hoitoon perhehoitajan sairausloman ajaksi.

~~Perhehoitajalla on oikeus saada sairauslomaa jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi estynyt hoitamasta tehtävänsä. Pääsääntöisesti perhehoitajalle maksetaan sairausajan palkkio, kun tämä on esittänyt Perhehoitoyksikölle työkyvyttömyydestään lääkärintodistuksen.~~

~~Perhehoitaja ei ole oikeutettu sairausajan palkkioon, jos hän on itse aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallisesti tai törkeän huolimattomuuden seurauksena. Tällainen tapaus on aina ratkaistava erikseen ja tahallisuuden ja törkeän huolimattomuuden toteutumista arvioitava tapauskohtaisesti.~~

~~Sairausloma ja perhehoitajan oikeus saada sijoittavalta kunnalta hoitopalkkiota sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää sekä omavastuuajalle sattuvat viikonloput) eivät ole sama asia. Sijoittava kunta voi kieltäytyä sairausloman omavastuuajan hoitopalkkion maksamisesta, jos lääkärintodistus on puutteellinen, sijoittavalla kunnalla on perustellut syyt epäillä, että lääketieteellinen arvio on virheellinen. Sijoittava kunta voi kieltäytyä sairausloman omavastuuajan hoitopalkkion maksusta myös, jos lääkärintodistukseen merkitty sairaus ei ole virallisessa tautiluokituksessa mainittu sairaus tai sitä ei olisi pidettävä sairautena (osa tautiluokituksen Z-koodeista) tai on osoitettavissa, että perhehoitaja syyllistyy sairausloma-oikeuden väärinkäyttöön.~~

~~Sijoittavalla kunnalla on oikeus tietää työkyvyttömyyden aiheuttava sairaus (esim. diagnoosi) sairausloman omavastuuajan hoitopalkkion maksuvelvollisuuden arvioimiseksi. Tyypillisesti tämä osoitetaan lääkärin (tai terveydenhoitajan) kirjoittamalla todistuksella. Perhehoitaja voi keskeyttää perhehoitajana toimimisen sellaisenkin lääkärintodistuksen perusteella, johon ei ole merkitty diagnoosia, mutta sairausloman omavastuuajan hoitopalkkion maksaminen edellyttää kuitenkin, että sijoittavalla kunnalla on riittävä tieto maksuvelvollisuuden arvioimista varten. Tästä syystä tyypillisesti edellytetään diagnoosin sisältävää~~

~~lausuntoa. Diagnoosi ilmaistaan todistuksessa ICD-koodilla. Koodin mukaan sairausloman omavastuuajan hoitopalkkio joko maksetaan tai ei.~~

~~Perhehoitajan sairastuessa Perhehoitoyksikkö yhdessä kyseiseen perhekotiin sijoittaneiden kuntien kuntavastaavien kanssa harkitsee ja neuvottelee siitä, maksetaanko perhehoitajalle hoitopalkkiota sairausloman omavastuuajalta.~~

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutuspäivärahan suuruisena (sairausvakuutuslaki 1224/2004, § 1). Tätä päivärahaa perhehoitaja hakee itse Kansaneläkelaitokselta. Perhehoidon ei tarvitse keskeytyä perhehoitajan sairauden vuoksi, mutta tuolloin on osoitettava, miten perhehoito on hoidettu sairausloman aikana. Mikäli perhehoito jatkuu sairausloman ajan, perhehoitaja on oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan että hoitopalkkion ja kulukorvauksen.

Sairauspäivärahaa haettaessa perusteena on lääkärintodistus, jossa lääkäri suosittelee sairauslomaa. Kela arvioi perhehoitajan työkyvyttömyyttä perhehoitajan esittämän selvityksen mukaan tehdessään myöntämispäätöstä. ~~Sairausloman pitämättömyydellä saattaa olla vaikutusta vakuutuskorvauksiin silloin, kun sairaus tai vamma uusiutuu eikä niiden alkuperää voida osoittaa viittaamalla sairauslomaan.~~

Lyhytaikainen perhehoito ja ikäihmisen kotona toteutettava perhehoito

~~Lyhytaikaisen perhehoidon perhehoitajan sairastuessa hoitajakso pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan. Mikäli jakso on jo alkanut, Päätoimisesti lyhytaikaisena perhehoitajana toimivalle henkilölle maksetaan hoitopalkkio sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää sekä omavastuuajalle sattuvat viikonloput). ennalta sovitusta hoitajaksesta edellä olevat rajoitukset huomioiden.~~

6.5.3 Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito

~~Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito voi keskeytyä perhehoidossa olevan henkilön sairaalahoidon, omaisten luona vierailun tms. syyn vuoksi. Tällöin perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus täysimääräisesti 7 vrk. Jos poissaolo jatkuu yli viikon, perhehoitajalle maksetaan 7 vrk ylittävältä ajalta hoitopalkkio täysimääräisesti ja 50% kulukorvauksesta 30 vuorokauden ajan yhtäjaksoisesti ja enintään 60 vrk/vuosi. Jos tilalle otetaan toinen asukas, hoitopalkkio ja kulukorvaus määräytyvät hänen toimeksiantosopimuksestaan.~~

Maksujen jatkuessa perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä perhehoidossa olevaan henkilöön ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Lyhytaikainen perhehoito ja ikäihmisen kotona toteutettava perhehoito

Mikäli lyhytaikaisessa perhehoidossa ~~on tehty toistaiseksi voimassa oleva toimeksiantosopimus ja~~ sovittu jakso perhekodissa peruuntuu, toimitaan seuraavasti:

1. Ensisijaisesti perhehoitaja ja perhehoidossa oleva henkilö tai hänen omaisensa sopivat uuden hoitajakson peruuntuneen tilalle.
2. Perhehoitajalle maksetaan 50 % sovitun jakson hoitopalkkiosta ja kulukorvauksesta. Jos jakso peruutetaan 7 vrk ennen sen alkamista, kunnalla ei ole maksuvelvoitetta.

~~Perhehoidettavan kotona toteutettavasta perhehoidosta maksetaan toteutuneet hoitajakset.~~

6.6 Maksut perhehoidon päättyessä

Perhehoito päättyy, jos perhehoitaja tai sijoittava kunta irtisanoo toimeksiantosopimuksen, jos kunta purkaa toimeksiannon tai mikäli perhehoidossa oleva henkilö menehtyy.

6.6.1 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen

Kun perhehoito päättyy toimeksiantosopimuksen irtisanomiseen, maksetaan **jatkuva** **pitkäaikaisessa** perhehoidossa hoitopalkkio ja kulukorvaus täysimääräisenä **kahden kuukauden** irtisanomisajalta (perhehoitolaki 263/2015, 12 §). Mikäli perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle irtisanomisaikana, ~~perhehoitajalle~~ maksetaan hoitopalkkiota täysimääräisenä ~~30 vrk:n ajan, kuitenkin enintään. Lisäksi hänelle maksetaan edellä mainitulta ajalta ja~~ 50 % kulukorvauksesta irtisanomisajan loppuun. ~~Jos tilalle sijoitetaan toinen henkilö, hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyy.~~

Mikäli perhehoitaja lopettaa perhehoitotoiminnan ja irtisanoo toimeksiantosopimukset, on mahdollista neuvotella sijoittavien kuntien kanssa perhehoidon päättämisestä kesken irtisanomisajan, jolloin myös maksuvelvoitteet päättyvät asiakkaiden siirtyessä pois perhehoidosta.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa ja kotona toteutettavassa perhehoidossa toistaiseksi voimassaolevan toimeksiantosopimuksen irtisanomisaika on kaksi kuukautta. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö ei enää tule lyhytaikaisjaksolle irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan 50 % sovitun jakson hoitopalkkiosta ja kulukorvauksesta. Jos jakso peruutetaan irtisanomisajalla 7 vrk ennen sen alkamista, kunnalla ei ole maksuvelvoitetta.

6.6.2 Toimeksiantosuhteen purkaminen

Mikäli toimeksiantosopimus puretaan, kunnan maksuvelvoitteet päättyvät hoidettavan siirtymistä seuraavana päivänä.

6.6.3 Perhehoidettavan kuolema

Irtisanomisajasta riippumatta toimeksiantosopimus päättyy, kun perhehoidossa oleva henkilö kuolee. Tällöin hoitopalkkiota maksetaan täysimääräisesti 30 vrk:n ajan **ilman mahdollista erikseen sovittua korotusosaa**. Kulukorvausta maksetaan 30 vrk:n ajalta 50 %. ~~Perhehoitajalla tulee olla tällöin mahdollisuus ottaa perhehoidosta pois siirtyneen asukkaan tilalle uusi asukas. Kun tilalle sijoitetaan toinen henkilö, hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyy.~~

Jos perhehoidossa oleva henkilö kuolee lyhytaikaishoitajakson aikana, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja 50 % kulukorvauksesta jakson loppuun.

7. Perhehoitajan asema

Toimeksiantosuhteinen perhehoitaja ei ole työsopimuslain 1. luvun 1. §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan eikä sosiaalipalveluita tuottava yrittäjä. Perhehoitajaa ei koske vuosilomalaki, työaikalaki, työehtosopimukset tai muut työsuhdetta määrittävät lait ja sopimukset.

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään perhehoitolaissa ja niistä sovitaan lähemmin toimeksiantosopimuksessa.

7.1 Eläketurva

Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään julkisten alojen eläkelaisissa

(81/2016). ~~Eläkeuudistuksen myötä perhehoitajan vanhuuseläkeikä nousee vuoden 2017 jälkeen 65 vuoteen. Uudet ikäraajat koskevat vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneitä. Jos henkilö jatkaa perhehoitajana, eläkettä karttuu 68 ikävuoteen saakka. Ennen vuotta 2005 karttuneilla eläkkeillä on yläraja, joten 31.12.2004 mennessä perhehoitotehtävästä karttunut eläke sovitetaan yhteen muiden työeläkkeiden kanssa. Perhehoitaja voi lisätä eläketurvaansa vapaaehtoisella eläkevakuutuksella.~~ Eläkkeelle siirtymisestä on perhehoitajan tiedotettava hyvissä ajoin sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavalle työntekijälle.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle voi jäädä täytettyään 61 vuotta. Tämä pienentää lopullista eläkettä pysyvästi. Osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä voi tehdä työtä, eikä työn tai tulon määrälle ole rajoituksia.

7.2 Perhehoitajan vakuutukset

Perhehoitajalla on lakisääteinen tapaturmavakuutusurva (tapaturmavakuutuslaki 608/1948; perhehoitolaki 263/2015, § 20). Sijoittava kunta on vakuuttanut perhehoitajat perhehoitajana tapahtuvan tapaturman varalta. Perhehoitajan tehtävässä tapahtuneen tapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista. Tapaturmavakuutus kattaa kaikki sellaiset vammat tai sairaudet, joilla on selvä yhteys perhehoitajan tehtävän suorittamiseen tai siitä johtuviin olosuhteisiin: perhehoitaja esimerkiksi loukkaantuu nostaessaan perhehoidossa olevaa henkilöä tai kauppamatkalla hankkiessaan perheelle ruokaa.

Tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset koskevat:

- sairaanhoitoa: lääkärin antama tai määräämä hoito, lääke-, proteesi- ja apuvälinekulut sekä erityisessä laitoksessa annettava pysyvä hoito
- päivärahaa
- tapaturmaeläkettä
- häirtärahaa
- erilaisia lisiä, esim. häirtälisää
- ansionmenetykskorvausta
- perhe-eläkettä
- hautausapua

Perhehoitajan omassa vapaa-ajan vietossa tapahtuvat vahingot eivät kuulu sijoittajan ottaman tapaturmavakuutuksen piiriin. Vapaa-ajan vakuutusurva on perhehoitajan omalla vastuulla.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla kunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutusta. Vahingonkorvausvastuuta selvittäessä tarkastellaan perhehoitoon sijoitetun henkilön vastuuta aiheuttamastaan vahingosta, perhehoitajan vastuuta ja valvontavelvollisuutta perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamasta vahingosta sekä sijoittavan kunnan vastuuta perhehoidon järjestäjänä. ~~Jos perhehoidossa oleva henkilö jatkuvassa perhehoidossa aiheuttaa perhehoitajan omaisuudelle vahinkoa, sitä ei lähtökohtaisesti korvata perheen kotivakuutuksesta, vaan ollaan yhteydessä kuntavastaavaan.~~

Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella korvausvastuu toiselle aiheutetusta vahingosta määräytyy. Korvausvastuu syntyy, kun vahinko on aiheutettu tahallaan tai huolimattomalla menettelyllä (tuottamusvastuu). Korvausvastuun syntyminen edellyttää, että henkilö on täydessä ymmärryksessä ja mieltää tekonsa seuraukset.

On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen. Perhehoidossa olevan henkilön perhekodissa oleva omaisuus sisältyy lähtökohtaisesti perhehoitajan koti-irtaimiston vakuutukseen. Edellytyksenä on, että kyseessä on **jatkuva pitkäaikainen** perhehoito. Perhehoitajan on hyvä vakuutus sopimusta tehdessään selvittää vakuutuksen ehdot mahdollisimman tarkasti omasta vakuutusyhtiöstään. Esimerkiksi kotivakuutuksen osalta on hyvä selvittää, tuleeko kaikki perheenjäsenet luetella vakuutus sopimuksessa.

7.3 Perhehoitajan sairastuminen

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä, **hän toimittaa työkyvyttömydestään lääkärintodistuksen sijoittaviin kuntiin tai Perhehoitoyksikköön, josta kopio todistuksesta välitetään sijoittaville kunnille. toimitaan sijoittavan kunnan henkilöstön sairastumista koskevien ohjeiden mukaisesti (sairauslomastodistukset ym.).** Perhehoitoyksikkö **voi** järjestää perhekotiin sijaisen, tai kunta järjestää perhehoidossa olevalle henkilölle **muun korvaavan hoidon. yhteistyössä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa. Ellei perhehoitajalle ole mahdollista järjestää sijaista hänen kotiinsa voidaan käyttää lyhytaikaista perhehoitoa tai kunta sijoittaa omat asiakkaansa.**

Lyhytaikaisen perhehoitajan sairastuessa tulee hänen sopia **kunnan perhehoidon vastuuhenkilön kanssa poikkeusjärjestelystä esim.** perhehoidettavan hoitajakoista uudelleen. Jos perhehoitajalle tarvitaan pidempiaikaista sijaista, **kunta Perhehoitoyksikö** vastaa sijaisjärjestelyistä ja sijoittava kunta kustannuksista. **yhdessä Perhehoitoyksikön kanssa.**

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan (sairastumispäivä + 9 arkipäivää) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan yleisen sairausvakuutus päivärahan suuruusena (sairausvakuutuslaki 1224/2004). Sairauspäiväraha ja sairausloma antavat mahdollisuuden hoidolle ja toipumiselle.

7.4 Työttömyysturva

Työttömyyspäivärahaa saadakseen perhehoitajan täytyy olla työmarkkinoiden käytettävissä eikä hän saa työllistyä yritystoimintaa vastaavalla tavalla. Jos perhehoitotehtävä on työllistävä, perhehoitaja ei kuitenkaan voi olla työmarkkinoiden käytettävissä. Työllistyvyys arvioidaan hoito- ja palvelusuunnitelmasta. (Työttömyysturvalaki 1290/2002.) Perhehoitajana toimiminen on hyväksyttävä syy olla pois työmarkkinoilta.

Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä työssäoloahtoa, koska toimeksiantosuhte ei ole työsuhde. KHO:n päätöksen mukaan perhehoitajalle maksettava palkkio ei ole verotuksellisesti palkkaa vaan työkorvausta. Toimiminen toimeksiantosuhteisena perhehoitajana **ei kerrytä työssäoloahtoa, mutta se** voi kuitenkin pidentää työttömyysturvan tarkastelujaksoa. Tällöin perhehoitajan mahdollisuus saada rahallista tukea työttömyysajalle riippuu siitä, millaisia muita töitä hän on työhistoriansa aikana tehnyt.

Työttömyyskorvauksen määrä työttömyysajalle lasketaan työtulojen perusteella. **Perhehoidosta saatua palkkiota ei vähennetä työttömyyspäivärahasta, koska kysymyksessä ei ole sosiaalietuus.** Perhehoitajana toimiminen on **silti aina** ilmoitettava työvoimatoimistoon. **Mahdollisuus työttömyyspäivärahan saamiseen ja siihen vaikuttavaan tuloon kannattaa aina selvittää maksavalta taholta (Kela tai työttömyyskassa) etukäteen.** Jos työtön perhehoitaja ei saa työttömyyspäivärahaa, hän voi hakea työmarkkinatukea, joka on sosiaalivastuksen luonteinen tuki, eikä siinä edellytetä työssäoloahtoa.

Perhehoitaja ei voi liittyä työttömyyskassan jäseneksi. Perhehoitaja voi säilyttää työttömyyskassan jäsenyyden ilmoittamalla, ettei hän ole työsuhhteessa eikä saa palkkaa.

~~Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä ansiosidonnaista työttömyysturvaa eikä perhehoitajalla ole oikeutta kunnan työterveyspalveluihin. Hoitopalkkio kerryttää työeläkettä.~~

8. Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet

Perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät perhehoitolaissa ja laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista.

8.1 Tietojensaantioikeus

Perhehoitajalla on oikeus saada sellaiset hoidettavaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä perhehoidon onnistumisen kannalta (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, § 17). Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä sijoittavaan kuntaan. Ikäihmisen kotona toteutettavassa perhehoidossa perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua perhehoidon toteuttamisen kannalta välttämättömiin tietoihin ikäihmisen kotona.

8.2 Ilmoittamisvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhekodissa tapahtuneista muutoksista (perhehoitolaki 263/2015, § 21) Perhehoitoyksikköön, joka ilmoittaa muutoksista sijoittavan kunnan kuntavastaavalle sekä **tarvittaessa** kuntaan, jossa perhekoti sijaitsee.

8.3 Vaitiolovelvollisuus

Perhehoitajalla on elinikäinen vaitiolovelvollisuus (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, § 15). ~~mikä tarkoittaa sitä, että~~ Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin, kun ne koskevat muita kuin perhehoidossa olevaa henkilöä itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja. Allekirjoittamalla toimeksiantosopimuksen perhehoitaja sitoutuu vaitiolovelvollisuuteen.

8.4 Yhteistyö

~~Perhehoitolain 10 §:n mukaan toimeksiantosopimuksessa tulee sopia yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken. Hyvään yhteistyöhön tarvitaan yhteisen tiedon lisäksi luottamusta, toisen tehtävän arvostusta ja vuorovaikutustaitoja. Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta toimiva yhteistyö ja oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Niiden toimiessa myös perhehoidon arviointi ja valvonta voivat toteutua tarkoituksenmukaisella tavalla.~~

9. Kunnan oikeudet ja velvollisuudet

~~Kunta päättää perhehoidon myöntämisestä ja tekee asiakkaalle valituskelpoisen päätöksen palvelusta. Kunta ja perhehoitaja tekevät toimeksiantosopimuksen ja kunta toimittaa perhehoitajalle riittävät tiedot asiakkaasta hoidon järjestämiseksi.~~

Kunta vastaa **perhehoidon** vastuutyöntekijän (kuntavastaava) nimeämisestä, joka **tekee yhteistyötä yhdessä** perhehoidon koordinaattorin kanssa **perhehoidon prosessin eri vaiheissa. mm. valvoo perhehoitoa ja tukee**

perhehoitajaa (esim. täydennyskoulutus, vapaapäivät). Kuntavastaavan tehtävänä on perhehoidon asiakkaan tarvitsemien palveluiden järjestäminen ja yhteistyö perhehoitajan kanssa asiakkaan asioissa.

Kunnalla on oikeus saada asiakkaalleen hyvää perhehoitoa. Kunnalla on sekä oikeus että velvollisuus valvoa perhehoitoa yhteistyössä Perhehoitoyksikön kanssa. Kunnan oikeuksiin kuuluu saada tietoa perhekodeissa tapahtuvista muutoksista. Kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa perhehoidon kehittämiseen kuntavastaavien tapaamisten sekä tukiryhmän toiminnan kautta.

10. Perhehoitoyksikön tehtävät

Perhehoitoyksikön perustehtävänä on maakunnallisen ikäihmisten ja kehitysvammaisten henkilöiden perhehoidon yhteistyömallin toteuttaminen ja käytäntöjen kehittäminen.

Perhehoidon käynnistämiseen ja perhehoidon asiakastyöhön liittyvät tehtävät:

- perhehoitoperheiden hankinta ja perhehoidosta kiinnostuneiden rekrytointi
- perhehoitajien ennakkovalmennuksen järjestäminen
- perhehoitosijoituksen valmistelu yhteistyössä kuntien edustajien kanssa
- osallistuminen perhehoitoon sijoittamiseen kunnan työntekijöiden kanssa
- vastuu ohjaus- ja valvontakäytien toimivuudesta perhehoitoperheissä
- perhehoitajien sijaisten ennakkovalmentaminen ja sijaisuusjärjestelmän ylläpitäminen
- perhepankin (= valmennettujen perhehoitajien rekisteri) ylläpito ja jatkuva päivitys
- perhehoitajien tukimuotojen kehittäminen ja toteutus
- perhehoidon seuranta ja arviointi yhteistyössä perhehoitajien kanssa

Yhteistyö kuntien kanssa

- tiivis yhteistyö kuntien kanssa (säännölliset kuntakäynnit)
- vastuu perhehoidon perehdyttämisestä ja tiedottamisesta alueen kunnissa

Perhehoidon seudullinen kehittäminen

- mallin kehittäminen pitkäaikaiseen, lyhytaikaiseen ja osavuorokautiseen ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoitoon
- tiedottaminen ja viestintä perhehoidosta, perhehoidon markkinointi
- toimintaohjeen päivittäminen ja muu laadun varmistus
- perhehoidon jatkuva arviointi ja kehittäminen sekä seuranta ja raportointi kunnille
- yhteistyö perhehoidon kehittämisessä yli maakuntarajojen muiden perhehoitoa toteuttavien kuntien perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa
- yhteistyö Perhehoitoliiton kanssa

Tietojen käsittelyssä, salassapidossa ja luovutuksessa sekä arkistoinnissa noudatetaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta, julkisuuslakia, tietosuojalakia, arkistointilakia, sosiaalihuoltolakia ja muita sosiaalihuollon asiakirjoja koskevia ohjeita.

Perhepankin rekisteriä ylläpitää Perhehoitoyksikkö, jonka kautta tiedot ovat kuntien käytössä tarpeen mukaan Perhehoitoyksikön rekisteriselosteen mukaisesti. Tietoja säilytetään ja arkistoidaan sähköisesti ja paperisina voimassa olevan Perhehoitoyksikön arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti.

Asiakastietojen osalta rekisteriä ylläpitää asiakkaan perhehoitoon sijoittanut kunta.

11. Perhehoitajan tuki

Perhehoidon tuen muodot voidaan jakaa perhehoitolain mukaiseen, vertaisuuteen perustuvaan ja muuhun tukeen.

11.1 Oikeus vapaaseen

Perhehoitolain mukaan perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vrk perhehoitajana (perhehoitolaki 263/2015, § 13). ~~Kertyneet vapaapäivät on pidettävä sen kalenterivuoden kuluessa, jonka aikana ne on ansaittu. Jatkuvassa perhehoidossa perhehoitajan tulee pitää kolmasosa kesäkuun loppuun mennessä kertyneistä vapaapäivistä ennen kesäkuun loppua. Huomioitavaa on, että kun perhehoitajalle järjestetään vapaan ajaksi sijainen, perhehoitajalla kuluu yksi vapaapäivä. Sijoittava kunta ja Perhehoitoyksikkö huolehtivat siitä, että perhehoitolain mukaiset 24 vuorokautta (2vrk/kk) toteutuvat.~~

Vapaan tavoitteena on taata perhehoitajalle mahdollisuus irrottautua sitovasta tehtävästään, mikä tukee hoitajan jaksamista. Vapaan pitäminen palvelee näin myös perhehoidossa olevan henkilön hyvinvointia. Perhehoitajien mahdollisuus yhteiseen vapaa-aikaan tukee hoitajien parisuhdetta ja perhehoidon jatkuvuutta. Mikäli perhehoitaja ei halua käyttää oikeuttaan vapaaseen, siitä tulee mainita toimeksiantosopimuksessa.

Jatkuva Pitkäaikainen perhehoito

Varsinais-Suomen kunnissa ikäihmisiä hoitavilla perhehoitajilla kertyy vapaapäiviä 3,5 ~~kk~~ **vrk** kalenterikuukaudessa (42 vapaapäivää vuodessa) sellaisilta kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö on sijoitettuna muualle irtisanomisaikana, perhehoitajalle ei kerry tältä ajalta vapaapäiviä.

Perhehoitajan vapaapäivä on kokonainen vuorokausi (24 h), joka lasketaan alkavaksi siitä hetkestä, kun hän lähtee vapaalle. Perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuositain, **eli kertymävapaakausi** alkaa 1.1. ja päättyy 31.12. **Kertymäkauden vapaapäivät tulee pääsääntöisesti käyttää kyseisen kalenterivuoden kuluessa. Vuoden vaihtuessa vapaapäivien siirrosta seuraavalle kalenterivuodelle voi neuvotella Perhehoitoyksikön ja kuntavastavan kanssa.**

Perhehoitoyksikkö ja perhehoitaja järjestävät yhteistyössä sijoittavan kunnan kanssa perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon perhehoitajan vapaan ajaksi. Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa toiveet. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa. ~~Mikäli perhehoitaja haluaa pitää kesäaikaan yhtäjaksoisesti yli viikon vapaata, tulee vapaatoive esittää Perhehoitoyksikköön maaliskuun loppuun mennessä.~~ Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

Vapaa voidaan toteuttaa seuraavilla tavoilla:

1. Perhehoitajan kotiin voidaan järjestää toimeksiantosopimussuhteinen **perhehoidon sijainen kiertävä perhehoitaja**. Perhehoitaja ottaa yhteyttä Perhehoitoyksikköön, joka järjestää **kiertävän perhehoitajan sijaisen** tulon perhekotiin. Perhehoitoyksikkö **tekee sijaisen toimeksiantosopimuksen**, ilmoittaa vapaan pitämisestä ja kuluvien vapaapäivien määrästä sekä maksettavista hoitopalkkioista kuntavastaaville. Perhehoitoyksikkö pitää kirjaa toteutuneista vapaista.

2. Perhehoidossa olevien henkilöiden hoito järjestetään perhehoitajan vapaan aikana toisessa kunnan hyväksymässä perhekodissa. Muutoin toimitaan kuten kohdassa 1.

~~3. Perhehoitaja huolehtii sijaisen hankkimisesta ja maksaa hänelle itse.~~

3. Perhekodin asukkaat siirtyvät omiin kuntiinsa lyhytaikaishoitoon vapaan ajaksi.

4. Sijoittava kunta maksaa perhehoitajasta riippumattomista syistä pitämättömiksi jäävät vapaapäivät rahana perhehoitajalle. Vapaapäivän hoitopalkkio määräytyy niin, että 1 kuukauden hoitopalkkio kerrotaan ensin 12 (kuukaudella) ja jaetaan 365 (päivällä).

~~Tarvittaessa perhehoitajan on mahdollisuus pitää vuoden aikana useampia vapaapäiviä kuin edellä mainitut 42 vuorokautta, mikäli sijaishoito järjestyy. Tällöin perhehoitajan tulee ensin käyttää ne vapaapäivät, joiden toteuttamisessa sijoittava kunta avustaa.~~ Perhehoitajan tulee ilmoittaa ylimääräisten vapaapäivien pitämisestä Perhehoitoyksikköön, joka ~~tekee sijaisen toimeksiantosopimuksen ja ilmoittaa tarvittavat tiedot sijoittavalle kunnalle.~~

Lyhytaikainen perhehoito ja hoidettavan kotona toteutettava perhehoito

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalla on kaksi vuorokautta vapaata sellaisilta kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana. Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana.

Osavuorokautinen perhehoito

Perhehoitajalle kertyy vapaapäiviä, ~~sen mukaan onko kyse jatkuvasta vai lyhytaikaisesta perhehoidosta,~~ mikäli osavuorokautinen perhehoito toteutuu vähintään 14 vuorokautena kuukaudessa. Vapaapäivät korvataan rahana ~~osavuorokautisen palkkion mukaisesti.~~

11.2 Valmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus

~~Perhehoitolain 15 §:n mukaan kunta vastaa perhehoitajalle annettavasta tarvittavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä perhehoitajaksi aikovalle henkilölle annettavasta ennakoivalmennuksesta. Varsinais-Suomessa Perhehoitoyksikkö vastaa näiden tukimuotojen järjestämisestä ja kunnat osallistuvat kustannuksiin seuraavissa kappaleissa kerrotun mukaisesti:~~

~~Sijoittava kunta yhdessä Perhehoitoyksikön kanssa vastaa perhehoitajille järjestettävästä täydennyskoulutuksesta (vrt. perhehoitolaki 263/2015, § 15).~~

~~Perhehoitoyksikkö vastaa ennakoivalmennuksen järjestämisestä. Ennakoivalmennus järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Kouluttajaparina toimii perhehoidon koordinaattori ja kouluttajakoulutuksen suorittanut perhehoitaja kokemuskouluttajana. Valmennuksen kustannuksista vastaa Perhehoitoyksikkö ja se on osallistujille maksuton.~~

~~Täydennyskoulutus on perhehoitajalle oikeus, mutta perhehoitajalla on myös velvollisuus kehittää osaamistaan. Perhehoitoyksikkö järjestää päätoimisille perhehoitajille vuosittain tehtävän toimintasuunnitelman mukaisesti täydennyskoulutusta vähintään 2 –4 pv/v, joiden kustannukset (osallistumismaksu, matkat ja yöpyminen sekä sijaisen palkkio) jaetaan sijoittavien kuntien kesken. Koulutusten järjestämisessä huomioidaan järjestöjen, oppilaitosten ym. koulutustarjonta sekä verkko-opinnot. Lisäksi Perhehoitoyksikkö järjestää tarvittaessa koulutus- ja tiedotustilaisuuksia kaikille perhehoitajille.~~

~~Kunta vastaa perhehoitajan asiakaskohtaisesta perehdytyksestä asiakkaan lääkehoitoon, sairauksiin ja yksilölliseen toimintakyvyn tukemiseen liittyen.~~

Perhehoitajille koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon alueen muu koulutustarjonta ja pyritään hyödyntämään jo tarjolla olevaa koulutusta. Täydennyskoulutussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Perhehoitajien täydennyskoulutuksesta vastaa Perhehoitoyksikkö. Perhehoitajien koulutuksista laaditaan seurantalista. Kun Perhehoitoyksikkö vastaa täydennyskoulutuksen järjestämisestä kaikille alueella toimiville perhehoitajille, perhehoitaja vastaa sijaisjärjestelyistä itse ja sijoittava kunta vastaa tarvittaessa kustannuksista.

Kun perhehoitaja haluaa osallistua Perhehoitoyksikön ulkopuolisen tahon järjestämään koulutukseen, hän selvittää koulutustilaisuuden sisällön Perhehoitoyksikölle. Perhehoitoyksikkö on yhteydessä kyseisen perhehoitajan luo sijoittaneiden kuntien kuntavastaaviin ja kuntavastaavat tekevät yhdessä päätöksen siitä, näkevätkö he tarpeellisena, että perhehoitaja osallistuu kyseiseen koulutukseen. Kun on kyse Perhehoitoyksikön ulkopuolisen tahon järjestämästä koulutuksesta, Perhehoitoyksikkö vastaa sijaisjärjestelyistä yhdessä perhehoitajan kanssa ja sijoittava kunta vastaa kustannuksista.

Perhehoitajalla on mahdollisuus tarvittaessa saada yksilö- tai ryhmätyönohjausta perhehoidon toimintaympäristöä tuntevalta työnohjaajalta. ~~sijoittavan kunnan käytäntöjen mukaisesti (vrt. perhehoitolaki 263/2015, § 15).~~ Sijoittava kunta organisoi Perhehoitoyksikkö järjestää työnohjauksen ja sijoittava kunta vastaa sen kustannuksista. Työnohjaus ei vähennä hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Mikäli työnohjauksen ajaksi tarvitaan sijasta, Perhehoitoyksikkö vastaa sijaisjärjestelyistä yhdessä perhehoitajan kanssa ja kunta vastaa sen kustannuksista.

~~Perhehoitajan tilapäinen poissaolo tulee aina sopia erikseen Perhehoitoyksikön tai sijoittavan kunnan kanssa. Poissaolo voidaan hyväksyä esimerkiksi täydennyskoulutuksen tai vertaisryhmätapaamisten perusteella. Poissaolo ei vaikuta maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi.~~

11.3 Vastuutyöntekijä

Perhehoitolain (263/2015, § 15) mukaan sijoittajan on nimettävä tuen järjestämiseksi perhehoitajalle vastuutyöntekijä jokaista perhehoidossa olevaa henkilöä kohden. Perhehoitajalle on järjestettävä riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Vastuutyöntekijänä voi toimia kuntavastaava tai joku muu asiakkaan asioista vastaava henkilö. ~~kuin kuntavastaava.~~ Vastuutyöntekijä kirjataan toimeksiantosopimukseen. Perhehoitajan tuesta vastaa perhehoidon koordinaattori.

11.4 Hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Perhehoitolain (263/2015, § 15 a) mukaan kunnan on tarvittaessa järjestettävä perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus tarkastuksiin on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi.

Hyvinvointi- ja terveystarkastusten tavoitteena on perhehoitajien hyvinvoinnin, terveydentilan ja toimintakyvyn selvittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää terveydentilan selvittämistä ja neuvontaa.

Varsinais-Suomen kunnissa ikäihmisten päätoimisille perhehoitajille tarjotaan maksuttomia (sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki 734/1992, § 5 mom. 1) terveystarkastuksia kahden vuoden välein. Ensimmäiseen terveystarkastukseen on mahdollisuus päästä henkilön toimittua kaksi vuotta päätoimisena perhehoitajana. Terveystarkastusta haluava perhehoitaja on yhteydessä Perhehoitoyksikköön, mistä ollaan yhteydessä perhekodin sijaintikunnan terveydenhuoltoon terveystarkastuksen järjestämiseksi. Näin varmistetaan terveystarkastusta tekevän terveydenhoitajan perehtyminen perhehoitoon.

Terveystarkastus sisältää keskustelun perhehoitajan terveydentilasta ja sen sisällössä noudatetaan Kuntaliiton ohjetta perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastusten käytännöistä. ~~–siihen vaikuttavista~~

~~asioista sekä terveydenhoitajan toteaman tarpeen mukaan seuraavat verikokeet: perusverenkuva, sokeriarvot, kolesteroli sekä kilpirauhasarvot.~~ Terveystarkastuksen jälkeen perhehoitaja ohjataan tarvittaessa normaalien terveyspalvelujen piiriin. Terveystarkastuksen kustannukset jaetaan perhekotiin sillä hetkellä sijoittaneiden kuntien kesken perhehoidossa olevien henkilöiden määrän mukaan. Perhehoitoyksikkö **toimittaa tiedot laskutusta varten tarkastuksen suorittavalle taholle. koordinoi laskutusta.** Perhehoitaja vastaa itse terveystarkastukseen liittyvistä matka- ja sijauskustannuksista.

Varsinais-Suomen kunnissa perhehoitajan hyvinvoinnin ja jaksamisen seuraaminen ja tukeminen on osa Perhehoitoyksikön ohjaus- ja valvontakäyntejä. Perhehoitoyksikkö ottaa tarvittaessa yhteyttä sijoittavaan kuntaan perhehoitajan jaksamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Perhehoitajan on mahdollista saada hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja normaalien asiakasmaksujen mukaan.

11.5 Vertaistoiminta

Perhehoitajat kohtaavat tehtävässään monia haasteellisia ja vaikeita asioita. Vertaisryhmässä kokemusten ja tunteiden jakaminen vertaisten kanssa helpottaa joskus vaikeilta tuntuissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee uupumista. Perhehoitoyksikkö järjestää **ja organisoii** perhehoidon vertaisryhmän käytännön tapaamisia. **Kunta voi halutessaan tukea perhehoitajien pääsemistä vertaistapaamisiin osallistumalla sijauskustannuksiin.**

Vertaistapaamisia on vuosittain säännöllisesti 2-4 kertaa. Vertaistapaamisissa perhehoitajat saavat tilaisuuden oppia toistensa kokemuksista, lisätä ammattitaitoaan ja vahvistaa voimavarojaan. **Osa perhehoitajista on käynyt Perhehoitoliiton ryhmänohjaajakoulutuksen ja voi toimia vertaisryhmän vetäjänä.** Perhehoitajilla on myös mahdollisuus omalla ajallaan osallistua Perhehoitoliiton ja sen jäsenyhdistysten järjestämään vertaistoimintaan.

11.6 Mentorointi

Mentorointi on kokeneen, mentorointikoulutuksen saaneen perhehoitajan antamaa asiantuntija-apua aloittelevalle tai haasteellisessa tilanteessa olevalle perhehoitajalle. Mentorointi on suunnitelmallista perhehoitajan tukemista ohjaamisen ja henkisen työsuojelun merkeissä. Mentoroinnin tarve arvioidaan aina tilannekohtaisesti.

Varsinais-Suomen alueella toimiviin mentoreihin saa yhteyden Perhehoitoyksikön kautta. Ennen toiminnan alkamista tehdään toiminnalle mentorointisopimus, jossa määritellään mentoroinnin tavoitteet ja toteutustapa. Sopijaosapuolina ovat perhehoidon koordinaattori, mentorikoulutuksen saanut perhehoitaja sekä tukea saava perhehoitaja (aktori). Mentorointisuhteen pituus määritellään mentorointisopimuksessa, tavallisesti kesto on 3-8 kertaa.

Perhehoitoyksikkö vastaa mentorin palkkiosta ja matkakuluista. Mentorin palkkio on 50,00 € /tapaamiskerta ja kulukorvaus kelan korvauksen mukainen 0,20 €/km. Alueen laajuuden vuoksi tapaamiset voidaan järjestää myös verkkopuheluina kuitenkin niin, että ensimmäinen tapaamien tapahtuu aina henkilökohtaisesti. Mikäli mentorointitapaamiset järjestetään verkkopuheluina, korvataan mentorille 30,00 € /verkkopuhelintapaamiskerta.

12. Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiat

Sosiaalihuoltolain mukaan kunta vastaa perhehoidon järjestämisestä. Kunnan vastuulla on huolehtia, että asiakas saa tarvitsemansa tuen ja palvelut, ja että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

12.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma

Jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle ikäihmiselle tehdään **kunnan käytäntöjen mukaisesti yksilöllinen perhehoidon** hoito- ja palvelusuunnitelma, **johon perhehoito ja sen tavoitteet ovat kirjattuna** ~~ja arvioidaan ja päivitetään tarpeen mukaan~~. Hoito- ja palvelusuunnitelma tarkistetaan **tarvittaessa** yhteistyössä kuntavastaavan, perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa, perhehoitajan, sekä **tarvittaessa perhehoidon koordinaattorin ja** muiden perhehoitoon osallistuvien henkilöiden kanssa. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa kartoitetaan ikäihmisen voimavaroja sekä avun ja tuen tarpeita. Siinä sovitaan yhteisesti toimenpiteistä, joilla tuetaan ikäihmisen toimintakyvyn ylläpysymistä sekä hyvinvointia.

12.2 Perhehoidon asiakasmaksu

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen 19 §:n mukaan perhehoidosta voidaan periä asiakasmaksulain 7 c §:ssä säädetty maksu (pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet). Maksu määrätään maksukyvyyn mukaan ja se voi olla enintään 85 prosenttia **kuukausinettotuloista**. Maksukykyä määriteltäessä huomioon otettavista tekijöistä, maksun määräämisen perusteena olevista tuloista ja tuloista tehtävistä vähennyksistä on säädetty asiakasmaksulain 10, 10 b ja 10 c §:ssä.

Varsinais-Suomen kunnissa ~~jatkuva~~ **pitkäaikaisesta** perhehoidosta peritään pitkäaikaisen laitoshoidon mukainen maksu (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, § 7c; asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992, § 19). Maksu voi olla enintään 85 % hoidossa olevan kuukausituloista. Perhehoidossa olevan henkilön henkilökohtaiseen käyttöön on asiakasmaksulain mukaan jäätävä vähintään **110,00 €** kuukaudessa (**1.1.2020 alkaen**).

~~Jatkuvassa~~ **Pitkäaikaisessa** perhehoidossa olevan henkilön **maksaa-omat** perusterveydenhuollon menot **maksaa sijoittava kunta. itse**. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö maksaa näitä itse, asiakasmaksua alennetaan ~~en~~ **ennalta sovittuja ja luotettavasti osoitettuja** kuluja vastaavasti. **Kunnan maksuvastuulle tai asiakasmaksua alentaviin kuluihin ~~voivat~~ kuuluvat sijoittavan kunnan kanssa erikseen sovitut, asiakkaan palvelutarpeeseen perustuvat palvelut:**

- terveyskeskusmaksut
- reseptilääkkeiden kustannukset
- sairaala- ja poliklinikkamaksut
- kohtuulliset kustannukset silmälaseista **ja piilolaseista**
- terapiaan ja terveydenhoitoon liittyvät matkakulut siltä osin, kun niihin ei saada korvausta Kelan sairausvakuutuksesta (**omavastuuosuudet**)
- hammashoito

Asiakasmaksuasetuksen mukaan perhehoidon keskeytyessä yli viideksi päiväksi, ei kuukausimaksua peritä viisi päivää ylittävältä ajalta. Jos perhehoito keskeytyy lyhyemmäksi ajaksi kunnasta johtuvasta syystä tai palvelun saajan ollessa kunnallisessa laitoshoidossa, ei kuukausimaksua peritä myöskään mainitun viiden päivän ajalta. Perhehoidon keskeytyksen jatkuessa koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään 27,00 €/vrk tai kunnan määrittelemän muun **vastaavan palvelun** maksutaksan mukainen vuorokausimaksu. Lyhytaikaisen perhehoidon asiakasmaksu ei kerrytä maksukattoa. Mikäli lyhytaikaista tai osavuorokautista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan vapaan ajaksi, peritään hoidosta asiakkaalta 11,40 €/päivä (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, § 6b). Alle 5 h/vrk kestävästä osavuorokautisesta perhehoidosta peritään 16,20 €/vrk ja 5-10 h/vrk kestävästä osavuorokautisesta perhehoidosta 21,60 €/vrk tai kunnan määrittelemän muun **vastaavan palvelun** maksutaksan mukainen vuorokausimaksu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja, kuten kotihoidon maksu tai päivätoiminnan maksu.

Perittävä asiakasmaksu ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia (asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992).

12.3 Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Täysi-ikäiselle henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja, mikäli henkilö ei itse kykene huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista. Tavoitteena on rajoittaa henkilön omaa vapautta toimia mahdollisimman vähän. Edunvalvojana voi toimia tehtävään suostuva henkilö, jolla on riittävä kokemus ja taidot. Edunvalvoja puolustaa päämiehensä etuja ja edustaa tätä asioissa, jotka on määrätty hänen tehtäväkseen. (Laki holhoustoimesta 442/1999.)

Perhehoidossa olevalle henkilölle on suositeltavaa nimetä edunvalvoja. Henkilö voi itse tehdä edunvalvontavaltuutuksen sen varalta, ettei myöhemmin kykene hoitamaan asioitaan. Edunvalvoja voidaan myös määrätä, mikäli henkilö ei enää kykene hoitamaan asioitaan. Hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi voi tehdä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettuna holhousviranomaisena toimiva maistraatti, sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai huoltaja itse. Edunvalvojan määrää maistraatti tai kärjäoikeus. Edunvalvojana voi toimia henkilön sukulainen tai muu läheinen tai yleinen edunvalvoja.

On suositeltavaa, että perhehoidossa olevan henkilön edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana toimii muu henkilö kuin perhehoitaja. Jos asiakkaalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella perhehoidossa olevan henkilön varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan ja kuntavastaavan kanssa.

Jatkuvassa Pitkäaikaisessa perhehoidossa asuvan henkilön perhekodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai kuntavastaavan kanssa.

12.4 Perhehoidossa olevien henkilön lääkehoito

Jatkuvassa Pitkäaikaisessa perhehoidossa ikäihmisen lääkehoito toteutetaan Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito oppaan mukaisesti (STM 2006: Turvallinen lääkehoito). Ensisijaisesti perhehoidossa olevan ikäihmisen lääkkeiden jakamisesta vastaa perhehoitaja, jolla on tehtävään soveltuva koulutus ja voimassa oleva lääkehoitolupa (LOVe). Ellei näin ole, perhehoitajan tulee suorittaa lääkehoidon osaamisen perusteet (MiniLOP) hyväksytysti. Tällöin lääkkeiden jakamisesta vastaa perhekodin sijaintikunnan kotihoito **tai lääkkeet voidaan tilata apteekista valmiiksi jaettuna**. Perhehoitaja vastaa edellä mainittujen lupien uusimisesta tarvittaessa.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa ikäihmisellä tulee olla mukana perhekotiin tultaessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaettuina dosetteihin perhehoitojakson ajaksi. Ikäihmisen kotona toteutettavassa perhehoidossa kotona tulee olla ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaettuna dosetteihin hoidon ajaksi.

Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan tai kotihoidon toimesta.

Perhehoitajaa tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta.

Perhekodissa lääkkeet tulee säilyttää lukitussa kaapissa.

12.5 Perhehoidossa olevan henkilön oikeus tukeen ja palveluihin

Kuntoutus

Kuntoutus on yleisnimitys palveluille, joilla pyritään parantamaan päivittäisistä toimista suoriutumista sekä vähentämään tuen ja avun tarvetta. Se on elämänlaadun parantamista ja sisältää hyvin erilaisia asioita. Kuntoutus voi olla lääkinnällistä tai neuropsykologista ja se voi sisältää erilaisia terapioita, esim. puhe-, toiminta- tai taideterapia. Kuntoutus voi sisältää myös erilaisia apuvälineitä tai sopeutumisvalmennusta tai koulutusratkaisuja.

Vaikeavammaisille myönnettävän kuntoutuksen edellytyksenä on, että henkilö saa jotain seuraavista etuuksista: korotettu tai ylin alle 16-vuotiaan vammaistuki, korotettu tai ylin yli 16-vuotiaan vammaistuki, eläkkeensaajan korotettu ylin tai eläkettä saavan hoitotuki, ylin vammaistuki (laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 566/2005).

Kuljetus- ja tulkkipalvelut

Vaikeavammaisuuden perusteella henkilöllä on subjektiivinen oikeus käyttää kuljetuspalveluja sekä tarvittaessa saattajaa matkoilla (asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 759/1987). Vaikeasti kuulo-, näkö-, tai puhevammaisilla on subjektiivinen oikeus saada tulkkipalveluja.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on mahdollisuus hakea sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua asuinkuntansa sosiaalitoimesta. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua myönnetään tarveharkintaisesti ja tuki on määrärahasidonnainen. Perhehoidossa olevalla henkilöllä saattaa myös olla oikeus vammaispuolustajan mukaiseen kuljetustukeen, jota haetaan kotikunnan vammaispuolustajalta.

Kotihoito

Perhehoidossa olevalla ikäihmisellä on oikeus saada kotihoidon palveluja omien tarpeidensa mukaan. Tarvittavat kotihoidon palvelut määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa sekä toimeksiantosopimuksessa. Mahdollisia kotihoidon palveluja ovat mm. **päivätoiminta näytteenotto** sekä lääkityksestä huolehtiminen. Kotihoidon palvelut tuotetaan perhekodin sijaintipaikkakunnassa. Sijoittava kunta tekee kotihoidon palveluista maksusitoumuksen perhekodin sijaintipaikkakuntaan. Maksusitoumuksessa on muistettava ilmoittaa, ettei perhehoidossa olevalta henkilöltä tule periä omavastuusuutta, vaan sijoittava kunta maksaa kotihoidosta tulevat kustannukset kokonaisuudessaan.

Terveydenhuolto

Vuoden 2014 alusta alkaen perhehoidossa oleva henkilö on voinut valita perusterveydenhuollostaan vastaavan terveyskeskuksen ja **terveyskeskuksen** terveysaseman kiireettömän sairaanhoidon ja hammashoidon toteuttamiseksi. Valinnasta on tehtävä kirjallinen ilmoitus sekä hoitovastuussa olevan kunnan että valitun kunnan terveyskeskukselle. Hoitovastuu siirtyy valitun kunnan terveyskeskukselle viimeistään kolmen viikon kuluttua ilmoituksen saapumisesta. Henkilön valinta voi kohdistua samanaikaisesti vain yhteen terveyskeskukseen ja terveysasemaan. Uuden valinnan voi tehdä aikaisintaan vuoden kuluttua edellisestä valinnasta.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on mahdollisuus valita häntä terveydenhuollon yksikössä hoitava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö toimintayksikön toiminnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen sallimissa rajoissa.

Sijoittava kunta tekee maksusitoumuksen perhehoitoon siirtyvän henkilön terveydenhuollon, hammashuollon ja tarvittaessa kotisairaanhoidon palvelujen järjestämiseksi perhekodin sijaintikuntaan, jotta palvelut ovat käytössä mahdollisimman pian **jatkuvaan pitkäaikaiseen** perhehoitoon muuton jälkeen. Maksusitoumuksessa on muistettava ilmoittaa, ettei perhehoidossa olevalta henkilöltä tule periä omavastuusuutta, vaan sijoittava kunta maksaa terveydenhuollosta, hammashuollosta tai kotisairaanhoidosta tulevat kustannukset kokonaisuudessaan.

Vastuu perhehoidossa olevan henkilön kokonaishoidosta säilyy hänen omalla terveyskeskuksellaan (yleensä kotikunnassa) ja palveluja saa omassa terveyskeskuksessa tehdyn hoitosuunnitelman mukaan. Hoitosuunnitelman suositellaan sisältävän kuvauksen kaikista terveysongelmista sekä niihin suunnitelluista toimista, diagnoosit ja lääkitys. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy kuvaus hoidon toteutuksesta, tuesta ja seurannasta sekä arvioinnista. Hoitosuunnitelmassa nimetään vastuuhenkilö.

Apuvälineet

Apuvälinepalveluista vastaa pääsääntöisesti terveydenhuolto.

Terveydenhuollon apuvälinepalvelut järjestetään terveydenhuoltolain mukaan osana lääkinnällistä kuntoutusta. Apuvälinepalveluita ohjaa asetus lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta (1363/2011). Läkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet, niiden sovitukset, tarpeellinen uusiminen ja huolto ovat terveydenhuollon asiakasmaksulain nojalla käyttäjälleen maksuttomia. Terveyskeskukset eivät korvaa kustannuksia niistä apuvälineistä, jotka henkilö on itse jo hankkinut. Apuvälineistä antavat lisätietoja terveyskeskusten apuvälineyksiköt, fysio- ja toimintaterapiayksiköt ja joissain sairaanhoitopiireissä toimivat alueelliset apuvälinekeskukset. Sosiaalitoimi voi korvata tai antaa käyttöön vammaisen henkilön tarvitsemia päivittäisten toimintojen välineitä, koneita ja laitteita, jotka ovat muita kuin lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä.

Vammaispalvelulain mukaan kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunta voi myös antaa asuntoon kuuluvia välineitä tai laitteita korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi. Tämä on sovellettavissa myös **jatkuvaan pitkäaikaiseen** perhehoitoon.

12.6 Perhehoidossa olevalle henkilölle maksettavat etuudet

Eläkettä saavan hoitotuki

Perhehoidossa oleva henkilö, joka on yli 16-vuotias ja eläkkeellä, voi saada eläkettä saavan hoitotukea. Eläkettä saavan hoitotuen tarkoitus on tukea pitkäaikaisesti sairaan tai vammaisen eläkkeensaajan

selviytymistä jokapäiväisessä elämässä sekä hänen toimintakykynsä ylläpitämistä, kuntoutustaan ja hoitoaan. Tuki korvaa osin myös toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia kustannuksia. Hoitotukea ei voi saada, jos saa pelkästään osatyökyvyttömyyseläkettä, **osa-aikaeläkettä osittaista varhennettua vanhuuseläkettä**, perhe-eläkettä tai työttömyyseläkettä. (Laki vammaisuuksista 570/2007.)

Perhehoidossa oleva henkilö voi saada hoitotukea, jos hänen toimintakykynsä voidaan arvioida olevan sairauden tai vammaisuuden vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Lisäksi sairauden tai vamman pitää aiheuttaa säännöllistä avuntarvetta, ohjauksen tai valvonnan tarvetta tai jatkuvia erityiskustannuksia.

Eläkettä saavan hoitotuki maksetaan kolmeen ryhmään porrastettuna avuntarpeen, ohjauksen ja valvonnan tarpeen sekä erityiskustannusten määrän perusteella. Toimintakyvyn heikentymisellä ei tarkoiteta työkyvyn heikentymistä. Pelkkä avuntarve esimerkiksi kotitaloustöissä tai asioiden hoidossa ei oikeuta hoitotukeen.

Matkakustannusten korvaus

Sairausvakuutus korvaa matkakustannukset sairaalaan, poliklinikalle tai kuntayhtymän terveydenhuollon toimintayksikköön. Lisäksi korvaus maksetaan sairauden hoitoon kuuluvien apuvälineiden hankkimiseen ja ylläpitämiseen liittyvistä matkoista aiheutuviin kustannuksiin. Sairauden vuoksi tehdyistä matkoista **sijoittava kunta korvaataan** omavastuuosuuden **ylittävä-osuus** perhehoidossa olevalle **henkilölle sijoittavan kunnan toimesta**. Jos potilas, saattaja tai perheenjäsen on joutunut yöpymään matkalla tutkimuksen, hoidon tai liikenneolosuhteiden vuoksi, hän voi hakea Kelasta yöpymisrahaa.

12.7 Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Perhehoidossa sijoittavan kunnan asiakkaana on perhehoidossa oleva henkilö. Palveluja ja etuuksia haetaan pääsääntöisesti kirjallisella hakemuksella. Hakemuksesta tulee ilmetä mitä haetaan, kuka hakee ja miksi, ja sen liitteenä voi olla asiantuntijalausuntoja. Hakemus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä ja siitä on annettava kirjallinen päätös perusteluineen. Päätökseen, johon saa hakea muutosta, on liitettävä valitusosoitus ja muutoksenhakuohjeet. Oikaisuvaatimus tai valitus tulee laatia muutoksenhakuohjeiden mukaisesti ja annettussa määräajassa. Valitusaika alkaa siitä hetkestä lähtien, jolloin päätös on vastaanotettu tai saatu tiedoksi. (Hallintolaki 434/2003.)

Kunnan viranhaltijan päätökseen voi vaatia oikaisua lautakunnalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Lautakunnan päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa tietyin rajoituksin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. (Hallintolainkäyttölaki 586/1996.) Viranomaisten on aina neuvottava ja ohjattava perhehoidossa olevaa henkilöä valitus- ja muistutusasioissa.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista velvoittaa kunnat nimeämään sosiaaliamiehen. Hän on puolueeton henkilö, joka turvaa asiakkaiden etua. Asiamies ei tee päätöksiä eikä myönnä etuuksia. Sosiaaliamiehen tehtäviin kuuluu mm.

- avustaa ja neuvoa asiakkaita muistutuksiin liittyvissä asioissa
- tiedottaa asiakkaan oikeuksista sekä
- toimia asiakkaan oikeuksien toteuttamiseksi ja edistämiseksi.

Varsinais-Suomen kunnissa on nimetty sosiaaliamies. Jos perhehoidossa oleva henkilö on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää sosiaaliamiestä toimimaan sovittelijana.

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan kohtelusta muistutus sellaiselle sosiaalihuollon toimivaltaiselle vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, joka voi vaikuttaa

muistutuksen tekijän tilanteen muuttamiseksi, jos muistutus on aiheellinen. On huomioitava, milloin kohtelu kohdistuu perhehoidossa olevaa henkilöä ja milloin perhehoitajaa kohtaan. Muistutuksesta tehdystä päätöksestä ei voi valittaa. Muistutuksen tekeminen ei vaikuta asiakkaan oikeuteen hakea muutosta päätöksiin tai oikeuteen kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Kantelun voi tehdä kuka tahansa. Kantelusta tulee käydä ilmi, mitä menettelyä tai päätöstä kantelija pitää virheellisenä tai lainvastaisena. Myös toiminnasta kuten palvelujen laadusta tai perhehoidossa olevan henkilön kohtelusta voi tehdä kantelun. Lisätietoja kantelun tekemisestä saa aluehallintovirastojen sosiaalitarkastajilta tai eduskunnan oikeusasiamiehen toimistosta. (Hallintolainkäyttölaki 586/1996.)

13. Valvonta

Sijoittavan kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu perhehoitolain mukaisesti ja perhehoidossa oleva henkilö saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon perhehoidossa oleva henkilö on sijoitettu. Sekä sijoittava kunta että perhekodin sijaintikunta voi tarkastaa perhekodin silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä perhehoidossa olevan henkilön aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi. Tarkastuskäynti perhekotiin voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta ja tarkastuksen tekijä on päästettävä kaikkiin perhekodin tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. (Perhehoitolaki 263/2015, § 22.)

Perhehoidon valvonta jakautuu ennakoivaan, suunnitelmalliseen ja reaktiiviseen valvontaan. Ennakoiva valvonta toteutuu perhehoitajaksi hyväksymisen prosessissa (lausunto ehdottomista esteistä ja ennakkovalmennus). Suunnitelmallista valvontaa on perhehoidon toimintaohje ja sen mukainen toiminta yhteistyössä perhehoidon toimijoiden kesken. Reaktiivinen valvonta tarkoittaa asianmukaista ja välitöntä reagointia tilanteissa, joissa perhehoidon laadusta on syntynyt huoli.

Varsinais-Suomen kunnissa vastuu perhehoidon valvonnasta ja lähiohjauksesta on toimeksiantosopimuksessa nimetyillä vastuutyöntekijällä. Jokaisella perhehoitajalla on tiedossa vastuuhenkilön ja yhteistyötä tekevien avainhenkilöiden yhteystiedot. Perhehoitajan kotiin tehdään säännöllisiä ohjaus-, tuki- ja valvontakäyntejä kunnan toimesta vähintään kerran vuodessa. Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynneillä voidaan päivittää toimeksiantosopimusta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmaa mikäli perhehoidossa olevan henkilön hoitoisuus on muuttunut. **Lisäksi yhteydenottoja perhehoitajaan tulee olla vähintään neljä kertaa vuodessa.** Perhekotiin tehtävien käyntien yhteydessä tulee kunnioittaa kotirauhaa.

Perhehoitoyksikkö tekee pääsääntöisesti yhden valvontakäynnin jokaisen toimivan perhehoitajan luo kerran vuodessa. Lisäksi tehdään tarvittava määrä käyntejä perhehoitajan hyvinvoinnin tukemiseksi. Näillä ohjauskäynneillä huomioidaan perhehoitajan työssä jaksamisen tuki ja täydennyskoulutustarpeet. **Myös perhehoitajan tulee huomioida, että perhekoti on jokaisen perhehoidossa olevan henkilön koti, eikä heidän kotirauhaansa tulisi ilman erityistä syytä rikkoa.**